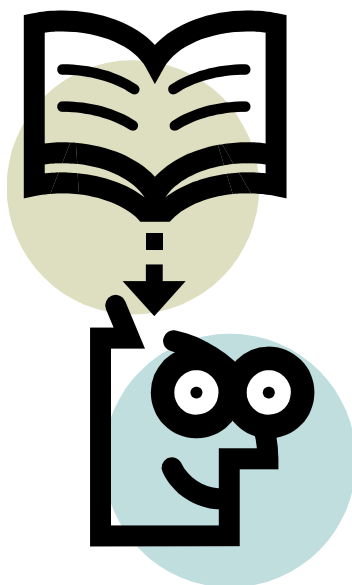

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ**

СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА МОВИ
інструктивно-методичні рекомендації до практичних занять
для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузей знань 014 Середня освіта (Українська мова і література) /
А4 Середня освіта (Українська мова і література)

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана
Франка (протокол № 11 від 29 травня 2026 року)*

Рецензенти:

Гримашевич Г. І., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та методики її навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Денисюк В. В., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та журналістики Уманського національного університету;

Плечко А. А., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Стилістика і культура мови : інструктивно-методичні рекомендації до практичних занять / Уклад.: В. М. Титаренко, М. В. Шарапа. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 94 с.

У методичному виданні систематизовано практичний матеріал із курсу стилістики й культури мови. Посібник містить детальний план практичних занять із переліком ключових теоретичних питань, а також інструментарій для самостійної роботи: основні поняття та терміни, питання та завдання для обговорень і самоконтролю, практичні завдання, тематику самостійної роботи, перелік питань для підготування до іспиту, список рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

Опис освітньої компоненти.....	4
Тематика практичних занять.....	8
Тема. Стилїстика як наука та навчальна дисциплїна. Функціональнї стилї української мови	8
Тема. Фонографїчні засоби стилїстики.....	13
Тема. Стилїстичнї функцї лексичних засобїв. Багатозначнїсть (тропи). Синонїми. Антонїми. Паронїми. Омонїми.....	20
Тема. Стилїстичнї функцї лексики	26
Тема: Стилїстики фразеологїчних одиниць.....	31
Тема. Стилїстичнї функцї словотвїрних засобїв.....	35
Тема. Стилїстичнї засоби морфологїї.....	39
Тема. Стилїстичнї ресурси синтаксичної системи української мови.....	44
Тема. Кодифїкацїя, правописнї реформи та латинїзацїя сучасної української мови в контекстї нормування	49
Тема. Лексична, фонетична та словотвїрна норма української мови.....	53
Тема. Граматична норма сучасної української мови: мїж традицїєю, унїфїкацїєю та автентичнїстю.....	57
Тема: Мовна культура та їдентичнїсть українцїв у власних назвах.....	61
Тема. Редагування та використання текстїв ШІ.....	67
Тема. Комунїкативна культура та мовленнєвий етикет учителя- словесника.....	72
Схема аналізу художнього текстyu.....	75
Тематика самостїйної роботи.....	76
Орїєнтовний перелїк питань до їспиту.....	80
Список рекомендованої лїтератури.....	84

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Курс «Стилістика і культура української мови» спрямований на глибоке опанування багатфункціональної стилістичної системи української мови та практичне засвоєння її нормативних аспектів. Головна мета полягає у формуванні стійких навичок культури мовлення, що безпосередньо сприяє становленню свідомої, інтелігентної та національно зорієнтованої мовної особистості.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- озброїти студентів науковою методологією пізнання мовностилістичних явищ;

- з'ясувати та засвоїти основні поняття і категорії стилістики; визначати критерії класифікації стилів; вивчити основні етапи формування й розвиток функціональних стилів української літературної мови, ролі інтра- та екстралінгвальних чинників у розбудові функціонально-стильової системи; характеристиці стилістичного багатства сучасної української мови;

- оволодіти стилістичною системою української мови (стилістикою ресурсів та функціональною стилістикою); виробити вміння і навички визначення стилістичних ознак мовних одиниць у текстах усіх стилів та оцінювати стилістичні можливості елементів мовної системи;

- випрацювати найтипівіше, зразкове, нормативне й комунікативно доречне використання мовцем мовних ресурсів.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ СТИЛІ ТА СТРУКТУРНІ ЗАСОБИ МОВИ.

Стилістика як наука та навчальна дисципліна. Основні поняття стилістики. Структура стилістики. Взаємозв'язок стилістики з іншими науками та навчальними дисциплінами. Стиль як функціональний різновид мови. Характеристика функціональних стилів української мови (сфера використання, основне призначення, підстили, жанри, основні ознаки, основні

мовні засоби). Поняття стилістичної норми та стилістичної помилки. Особливості вивчення стилістики на уроках української мови в загальноосвітніх навчальних закладах. Предмет і завдання фоностилістики. Експресивні можливості звуків української мови. Звукосимволізм. Звукові повтори, їх різновиди та стилістичне використання. Основні засоби евфонії української мови. Основні засоби звукової і графічної організації текстів різних стилів. Образність, виразність, експресивність мовлення. Тропи. Лексико-граматичне вираження та стилістичне використання тропів: епітети та їх різновиди; порівняння; метафора, персоніфікація; метонімія, синекдоха; гіпербола, мейозис, літота; алегорія. Стилiстичнi функцiї синонiмiв. Рiзновиди синонiмiв. Евфемiзми. Перифрази. Стилiстичнi функцiї омонiмiв. Мiжмовна омонiмiя як стилiстичний засiб. Стилiстичнi функцiї паронiмiв. Паронiмiя як стилiстичне явище та як вада тексту. Стилiстичнi функцiї антонiмiв. Загальномовнi та контекстуальнi антонiми. Оксиморон. Антитеза. Стилiстичне використання лексики iншомовного походження. Екзотизми. Варваризми. Пуризм. Неологiзми та застарiла лексика в рiзних стилях. Стилiстична роль термiнiв та професiоналiзмiв. Стилiстичнi функцiї жаргонiзмiв та арготизмiв. Стилiстичний аспект розмовної та просторiчної лексики. Стилiстичне навантаження дiалектизмiв. Поняття про фразеологiзми, їх рiзновиди, класифiкацiї, джерела походження. Полiсемiя, синонiмiя, антонiмiя, омонiмiя фразеологiзмiв. Стилiстичнi можливостi фразеологiї. Трансформацiя фразеологiчних одиниць. Морфологiчнi та неморфологiчнi способи словотвору: стилiстичний аспект. Стилiстичнi властивостi суфiксацiї та префiксацiї. Стилiстичний потенцiал основоскладання та словоскладання. Стилiстичнi функцiї iменникiв. Стилiстичне використання прикметникiв. Особливостi стилiстичного вживання займенникiв. Стилiстичне навантаження числiвникiв. Стилiстичне використання дiєслiв. Стилiстичнi аспекти дiєслiвних категорiй. Стилiстичнi ресурси прислiвникiв. Стилiстичний потенцiал службових слiв. Iнтер'єктиви як стилiстична категорiя. Стилiстичнi особливостi розповiдних речень. Стилiстика питальних, спонукальних i окличних речень. Стилiстичний потенцiал порядку слiв у реченнi. Стилiстичнi

особливості двоскладного речення. Ресурси членів речення в стилістичному аспекті. Особливості використання односкладних речень зі стилістичною метою. Стилістичне навантаження ускладнених речень. Стилістичні ресурси складних речень. Стилістичні функції прямої та непрямой мови. Особливості використання складного синтаксичного цілого зі стилістичною метою.

МОДУЛЬ 2.

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

Поняття про культуру мови і мовлення. Мовне нормування та кодифікація. Історичні віхи формування українського правопису. Філософія та шлях правописної редакції 2019 року. Проблема латинізації українського мовного простору. Критерії лексичної норми. Орфоепічна культура мовлення. Словотвірні норми та помилки. Морфологічна норма сучасної української мови: морфологічна варіативність в українській мові: традиційні норми та сучасні тенденції кодифікації; складні випадки іменного відмінювання: від усунення інтерференції до відновлення автентичних парадигм; культура використання числівників та займенників в усному та писемному дискурсі; дієслівні граматичні категорії в дзеркалі культури мови: подолання калькованих форм. Синтаксична культура та пунктуаційна майстерність: питомі моделі українського синтаксису проти синтаксичних кальок: теорія і практика редагування. Синтаксична культура та пунктуаційна майстерність: прийменникове керування в аспекті культури мовлення: синоніміка, варіантність, помилки. Синтаксична культура та пунктуаційна майстерність: пунктуація як інструмент смислової архітекtonіки та стилістики тексту. Синтаксична культура та пунктуаційна майстерність: самобутність української граматики. Специфіка кличного відмінка, подвійної форми числа, орудного відмінка знаряддя. Повернення автентичних синтаксичних конструкцій (наприклад, конструкції з прийменником *проти* замість *у порівнянні з*). Пунктуація як інструмент смислової архітекtonіки та стилістики тексту. Граматичний аспект культури мови. Типові граматичні помилки в сучасному дискурсі. Проблема активних дієприкметників теперішнього часу

(як уникати форм на *-учий/-ячий*). Особливості національно-культурного коду у власних назвах. Назви вулиць і площ (урбаноніми) як інструмент ідеології та формування міського простору. Деколонізація та дерусифікація топонімії України: відновлення історичної справедливості. Мовні норми в правописі географічних назв. Проблема транслітерації та адаптації іншомовних назв. Лінгвістична природа текстів ШІ та комп'ютерна лінгвістика. Типологія помилок у генеративних текстах. Методологія філологічного редагування та «олюднення» (Humanizing) текстів. Промпт-інжиніринг як філологічна дисципліна. Інструменти для редагування текстів української мови. Академічна доброчесність, авторське право та етика у філології. Правове регулювання та етичні норми професійної діяльності редактора. Поняття комунікативної культури. Закони та стратегії успішної комунікації. Деструктивні явища в комунікації. Мережевий нетикет.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ СТИЛІ ТА СТРУКТУРНІ ЗАСОБИ МОВИ.

Тема: СТИЛІСТИКА ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ СТИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Стилїстика як наука та навчальна дисциплїна. Основнї поняття стилїстики. Структура стилїстики.
2. Взаємозв'язок стилїстики з іншими науками та навчальними дисциплїнами.
3. Стилї як функціональний рїзновид мови. Характеристика функціональних стилїв української мови (сфера використання, основне призначення, пїдстилї, жанри, основнї ознаки, основнї мовнї засоби).
4. Поняття стилїстичної норми та стилїстичної помилки.
5. Особливостї вивчення стилїстики на уроках української мови в загальноосвїтнїх навчальних закладах.

Основнї поняття та термїни: стилїстика, загальна стилїстика, стилїстика мовних ресурсїв, функціональна стилїстика, їсторична стилїстика, порївняльна стилїстика, стилїстика декодування, практична стилїстика, стилїстема, стилїстична система мови, стилїстична норма, стилї мови, стилї мовлення, функціональний стилї, пїдстилї, конотацїя, стилїстичний засїб, стилїстичний прийом, стилїстичне значення мовної одиницї, офїцїйно-дїловий стилї, художнїй стилї, науковий стилї, публїцистичний стилї, розмовний стилї, конфесїйний стилї, експресивнї та їндивїдуальнї стилї.

Питання та завдання для обговорень ї самоконтролю:

- Визначити предмет та завдання стилїстики як науки.
- Описати основнї методи стилїстики.
- Графїчно вїдтворити модель структури стилїстики, а також її взаємодїї з іншими науками та навчальними дисциплїнами.

- Дібрати вислови відомих науковців, діячів культури, майстрів художнього слова про багатство стилістичної системи української мови, її мовно-виражальних засобів.
- Дослідити етимологію та значення поняття «стиль».
- Скласти таблицю функціональних стилів української мови (сфера використання, основне призначення, підстили, жанри, основні ознаки, основні мовні засоби).
- Дібрати зразки текстів різних стилів. Визначити найголовніші ознаки кожного.
- Опрацювати статтю:
Селігей П. О. Стильова норма як різновид мовної норми.
[https://www.inmo.org.ua/assets/files/Selihey.%20Stylyova%20norma%20yak%20riznovyd%20movnoyi%20normy%20\(2016\).pdf](https://www.inmo.org.ua/assets/files/Selihey.%20Stylyova%20norma%20yak%20riznovyd%20movnoyi%20normy%20(2016).pdf)
- Створити мем (комікс, інфографіку) про особливості функціональних стилів української мови.
- Написати автобіографію в офіційно-діловому й художньому стилях.
- Проаналізувати медіатекст, визначивши стиль, мовні засоби, цільову аудиторію, мету, порушення мовних норм тощо.
- Підготувати повідомлення на тему «З історії української стилістики».

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилістика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилістика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Дубенко О. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2015. 224 с.

5. Конторчук Г. К. Стилістика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
6. Кузнецова Г. П. Фоностилістика і фоностилістичні засоби увиразнення тексту: від ретроспекції до сьогодення. Development and modernization of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publshing», 2017. 436 p.
7. Кухаренко В. Інтерпретація тексту. Вінниця : Нова книга, 2014. 272 с.
8. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
9. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укл. І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
10. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
11. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньовиразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.
12. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
13. Стилістика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
14. Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір : колективна монографія; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.
15. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 118 с.

16. Шульжук Н. В. Стилїстика сучасної української лїтературної мови: навч.-метод. посїб. для студ. фїлол. спец. ВНЗ. Рївне – Острог : Видавництво Національного унїверситету «Острозька академїя», 2012. 304 с.

Допомїжна

1. Волкотруб Г. Практична стилїстика української мови. Тернопїль, 2004. 243 с.

2. Ганич Д. І., Олїйник І. С. Словник лїнгвістичних термїнів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

3. Дудик П. С. Стилїстика української мови. Київ : Видавничий центр «Академїя», 2005. 368 с.

4. Єщенко Т. А. Лїнгвістичний аналіз тексту: навчальний посїбник. Київ : Академїя, 2009. 264 с.

5. Зарицький М. С. Стилїстика української лїтературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.

6. Іваненко Д. О. Мультиmodalьна стилїстика: становлення та перспективи розвитку. Вченї записки Таврїйського національного ун-ту іменї В. Вернадського. Серїя: Фїлологія. Соцїальнї комунїкацїї. 2020. Том 31 (70). № 4. Ч. 2. С. 84–89.

7. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстїв: практичнї заняття. Львів : ПАІС, 2003. 544 с.

8. Коваль А. П. Практична стилїстика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.

9. Ковальов В. П. Виразальнї засоби українського художнього мовлення. Херсон : Херсонська мїська друкарня, 1991. 126 с.

10. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: практикум: навч. посїб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.

11. Крупа М. Лїнгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопїль, 2005. 416 с.

12. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ, 2003. 462 с.

13. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутнїсть, система, норма: навч. посїб. Львів : Видавництво Львівської полїтехнїки, 2018. 440 с.

14. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманіт. профілю. Київ, 1994. 239 с.
15. Пентилюк М. І. Методичні поради до вивчення курсу «Стилiстика української мови». Херсон : ХДПУ, 1991.
16. Побідаш І. Л. Практична стилістика української мови: збірник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.
17. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилістика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дім, 2015. 198 с.
18. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
19. Попович А. С. Лінгводидактика вищої школи: уваги до вивчення стилістики української мови : навч. посіб. Кам'янець-Подільський, 2022. 160 с.
20. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
21. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та ін. Практикум зі стилістики української мови: науковий і офіційно-діловий стилі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002. 283 с.
22. Словник тропів і стилістичних фігур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.
23. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.
24. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилiстика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посібник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.
25. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилiстика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посібник. Вид. 2-є. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Тема: ФОНОГРАФІЧНІ ЗАСОБИ СТИЛІСТИКИ

1. Предмет і завдання фоностилістики.
2. Експресивні можливості звуків української мови. Звукосимволізм.
3. Звукові повтори, їх різновиди та стилістичне використання.
4. Основні засоби евфонії української мови.
5. Основні засоби звукової і графічної організації текстів різних стилів.

Основні поняття та терміни: *фоностилістика, евфонія, звукотис, звукосимволізм, ономотопи, звукові повтори, звуковий паралелізм, логогриф, анафора, епіфора, алітерація, асонанс, дисонанс, ритм, пауза, емфаза, рима, графічна організація тексту, експресивна інтонація, логічний наголос, логіко-ритмічний наголос, емфатичний наголос, сила голосу, висота тону, темп мовлення, зорова поезія, паліндром.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Чому фоностилістику вважають важливою складовою стилістики української мови? Які її основні завдання?
- У яких стилях найбільш виразно виявляється стилістична функція фонетичних засобів? Аргументувати думку.
- Які звуки української мови мають найбільший емоційно-експресивний потенціал? Навести приклади з художніх текстів або пісень.
- Назвати поширені засоби графічної організації текстів. Чи відрізняється використання таких засобів у різних функціональних стилях? Дібрати приклади використання засобів експресивної графіки у текстах різних стилів.
- Описати основні засоби евфонії української мови.
- Чи може звучання слова впливати на його сприйняття? Підготуватися до обговорення явища звукосимволізму, дібравши приклади текстів художнього стилю.

- Яку роль відіграють звукові повтори в художньому тексті? Чому письменники часто їх використовують? Навести приклади звукових повторів у текстах художнього стилю.
- Дібрати приклади евфонічних засобів української мови.
- Проаналізувати вірш (на вибір): визначити звукоповтори та пояснити їхню стилістичну функцію.
- Як інтонація впливає на зміст висловлювання? Навести приклади логічного та емоційного наголосу в усному мовленні.
- Порівняти фонетичну організацію художнього та розмовного стилів. Які особливості характерні для кожного?
- Дібрати приклади використання фоностилістичних засобів у сучасних піснях, рекламних текстах, слоганах. На основі цих матеріалів створити презентацію.

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилістика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилістика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Конторчук Г. К. Стилістика сучасної української мови: практичний курс : навч. посіб. Житомир: Рута, 2012. 219 с.
5. Кузнецова Г. П. Фоностилістика і фоностилістичні засоби вираження тексту: від ретроспекції до сьогодення. Development and modernization of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Lublin : Izdevnieciba «Baltija Publshing», 2017. 436 p.
6. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти

денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.

7. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.

8. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.

9. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.

10. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.

11. Стилістика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.

12. Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір : колективна монографія; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.

13. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 118 с.

14. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Бакум З. Фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2007. № 1. С. 2–5.

2. Бакум З., Бойко Л. Лінгвістичний аналіз художнього тексту в навчанні української мови: фонетико-стилістичний аспект. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2012. № 7–8. С. 25–28. 2

3. Беценко Т. Фоностилістичний рівень філологічного аналізу художнього тексту (На прикладі поезії Павла Тичини «О панно Інно»). *Дивослово*. 2013. № 2. С. 33–38.
4. Беценко Т. Фоностилістичний рівень філологічного аналізу художнього тексту (На прикладі поезії Павла Тичини «О панно Інно»). *Дивослово*. 2013. № 2. С. 33–38.
5. Бондаренко А. Поетичний звукопис у творах Василя Стуса: феноменологічна проєкція. *Дивослово*. 2008. № 1. С. 49–52.
6. Бондарчук Л. Асиндетони – окраса нашої мови. *Дивослово*. 2003. № 4. С. 20–22.
7. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль, 2004. 243 с.
8. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
9. Гребньова В. Світ звуків і барв у новелі М. Коцюбинського «Intermezzo». Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2002. № 2. С. 46–53.
10. Гребньова В. Світ звуків і барв у новелі М. Коцюбинського «Intermezzo». *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 2. С. 46–53.
11. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поезика. Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 2008. 488 с.
12. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
13. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. Київ : Академія, 2009. 264 с.
14. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.
15. Качуровський І. В. Фоніка: підручник. Київ : Либідь, 1994. 166 с.
16. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.

17. Ковальов В. П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон : Херсонська міська друкарня, 1991. 126 с.
18. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: практикум: навч. посїб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.
19. Крупа М. Лїнгвїстичний аналіз художнього тексту. Тернопіль, 2005. 416 с.
20. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ, 2003. 462 с.
21. Мойсїєнко А. Звук у системї поетичного тексту (Сприйняття Шевченкового вїрша). Українська мова та лїтература. 1997. № 40. С. 4–6.
22. Науменко Н. Райдуга звуків і почуттів (Порівняльне дослідження звуко-кольорової образності поезії А. Рембо і Б.-І. Антонїча. Дивослово. 2005. № 3. С. 49–53.
23. Павлик М. Звукоживопис Павла Тичини. Українська мова та лїтература. 1999. № 13. С. 11–12.
24. Панїна Л. Стилїсова палїтра сучасних лїтературних мов. Науковї записки Національного ун-ту «Острозька академїя». Серїя: Фїлологїчна. 2015. Вип. 57. С. 111–113.
25. Пентилюк М. Виховуємо чуття мови (дещо про засоби милозвучності). Українська мова і лїтература в школі. 2004. № 2. С. 5–8.
26. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В. Евфонїчність української мови // Рїднї джерела. *Освітнїй науково-методичний журнал*. Київ, 2003. № 2. С. 23–25.
27. Пентилюк М. І. Культура мови і стилїстика: пробний пїдручник для гїмназїй гуманїт. профїлю. Київ, 1994. 239 с.
28. Пентилюк М. І. Методичнї поради до вивчення курсу «Стилїстика української мови». Херсон : ХДПУ, 1991.
29. Побїдаш І. Л. Практична стилїстика української мови: збїрник вправ. Київ : НТУУ «КПї», 2011. 64 с.

30. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилістика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дім, 2015. 198 с.
31. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
32. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посiбник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
33. Руда Г. С. Фоностилiстика як самостійна лiнгвiстична наука: проблеми i перспективи. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2018. № 3. С. 240–249. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2018_3_36.
34. Серажим К. С. Фонетичні засоби стилістики: навчально-методичний посiбник: для студентів-журналістів / ред. О. Д. Пономарів. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, 1996. 53 с. 224
35. Словник тропів i стилістичних фігур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.
36. Соловей Н. Фоностилiстика. Урок української мови. 10 клас. Українська мова й література в сучасній школі. 2012. № 6. С. 35–37.
37. Соловей Н. Узагальнюємо i систематизуємо знання про засоби милозвучності мови. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2011. № 5. С. 65–72.
38. Тоцька Н. І. Засоби милозвучності української мови. Урок української. 2003. № 10. С. 29–32.
39. Українська лiнгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять i бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.
40. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ : Вища школа, 1984. 167 с.
41. Чабаненко В. А. Стилiстика експресивних засобів української мови. ЗДУ, 2002. 351 с.

42. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української лїтературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посїбник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.

43. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української лїтературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посїбник. Вид. 2-є. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Тема: СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ.

БАГАТОЗНАЧНІСТЬ (ТРОПИ).

СИНОНІМИ. АНТОНІМИ. ПАРОНІМИ. ОМОНІМИ

1. Образність, виразність, експресивність мовлення.
2. Тропи. Лексико-граматичне вираження та стилістичне використання тропів: епітети та їх різновиди; порівняння; метафора, персоніфікація; метонімія, синекдоха; гіпербола, мейозис, літота; алегорія.
3. Стилiстичнi функцiї синонiмiв. Рiзновиди синонiмiв. Евфемiзми. Перифрази.
4. Стилiстичнi функцiї омонiмiв. Мiжмовна омонiмiя як стилiстичний засiб.
5. Стилiстичнi функцiї паронiмiв. Паронiмiя як стилiстичне явище та як вада тексту.
6. Стилiстичнi функцiї антонiмiв. Загальномовнi та контекстуальнi антонiми. Оксиморон. Антитеза.

Основні поняття та терміни: *тропи, епітет, метафора, метонімія, синекдоха, алегорія, гіпербола, мейозис, літота, антитеза, інверсія, тавтологія, градація, евфемізм, дисфемізм, перифрази, ампліфікація, оксиморон, параномазія, каламбур (гра слів), синоніми, антоніми, пароніми, омоніми.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Назвати основні передумови образності та експресивності мовлення.
- Чи завжди експресивне мовлення є ефективним?
- Чому один і той самий текст різні читачі сприймають по-різному?
- Підготуватися до дискусії на тему: «Емоційність у медіа: засіб впливу чи маніпуляція?»
- Проаналізувати виступ політика, блогера або телеведучого: які засоби виразності мовлення він використовує; як вони можуть впливати на аудиторію; чи переконливе його мовлення.

- Проаналізувати механізми творення метафори.
- Які тропи найчастіше використовують в рекламі та чому? Навести приклади.
- Пояснити поняття синестезії. Дібрати приклади синестезійної метафори із поетичних творів.
- Знайти приклади заголовків медіатекстів із використанням різним лексичних засобів.

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилїстика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилїстика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Конторчук Г. К. Стилїстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
5. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
6. Основні лінгвостилїстичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
7. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньовиразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.

9. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Ґрещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
10. Стилістика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
11. Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір : колективна монографія ; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.
12. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг: КДПУ, 2024. 118 с.
13. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Андрієнко Л. О. Генеза поетичної метафори бароко. *Мовознавство*. 1996. № 2–3. С. 39–44.
2. Арешенков Ю. О., Скиба М. М. Художньо-виражальні функції метафори в повісті М. М. Коцюбинського «Fata morgana». *Українська мова і література в школі*. 1987. № 3. С. 37–41.
3. Братусь М. Ф. Структура, семантика і стилістика епітета в художній прозі І. Багряного : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2002. 16 с.
4. Власенко В. Емоційно-експресивні засоби та їх стилістичні функції у поетичному мовленні Ліни Костенко. Волинь – Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. 2002. № 9. С. 142–145.
5. Волковинський О. Епітет як носій та елемент стилю. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови*. Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. Вип. 21. С. 272–277.
6. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль, 2004. 243 с.

7. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
8. Голоюх Л. В. Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1996. 225 с.
9. Дорошенко С. І. Граматична стилістика української мови. Київ : Радянська школа, 1985. 200 с.
10. Дроздовський В. П. Лінгвостилістичний аналіз прозового тексту: навчальний посібник / відп. ред. С. П. Бевзенко. Одеса : ОДУ ім. І. І. Мечникова, 1975. 47 с.
11. Дубинець Зореслава. Метафора як основний спосіб евфемізації поняття смерті. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць*. Випуск ІХ. Херсон : Видавництво ХДУ, 2009. С. 68–72.
12. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
13. Єрмоленко С. Нариси з української словесності. Стилістика та культура мови. Київ : Довіра, 1999. 431 с.
14. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. Київ : Академія, 2009. 264 с.
15. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.
16. Качуровський І. В. Основи аналізу мовних форм (стилістика): Фігури і тропи. Мюнхен; Київ, 1995. 234 с.
17. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.
18. Ковальов В. П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон : Херсонська міська друкарня, 1991. 126 с.
19. Кравець Л. В. Стилістика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.

20. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопіль, 2005. 416 с.
21. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови. Київ, 2003. 462 с.
22. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 440 с.
23. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманіт. профілю. Київ, 1994. 239 с.
24. Пентилюк М. І. Методичні поради до вивчення курсу «Стилістика української мови». Херсон : ХДПУ, 1991.
25. Побідаш І. Л. Практична стилістика української мови: збірник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.
26. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилістика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дім, 2015. 198 с.
27. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
28. Попович А. С. Лінгводидактика вищої школи: уваги до вивчення стилістики української мови : навч. посіб. Кам'янець-Подільський, 2022. 160 с.
29. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
30. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та ін. Практикум зі стилістики української мови: науковий і офіційно-діловий стилі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002. 283 с.
31. Серажим К. С. Лексичні засоби стилістики української мови: навчально-методичний посібник. Львів : УАД, 1995. 105 с.
32. Словник тропів і стилістичних фігур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.
33. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.

34. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ : Вища школа, 1984. 167 с.
35. Чабаненко В. А. Стилїстика експресивних засобів української мови. ЗДУ, 2002. 351 с.
36. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посібник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.
37. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посібник. Вид. 2-є. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Тема: СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ЛЕКСИКИ

1. Стилiстичне використання лексики iншомовного походження. Екзотизми. Варваризми. Пуризм.
2. Неологiзми та застарiла лексика в рiзних стилях.
3. Стилiстична роль термiнiв та професiоналiзмiв.
4. Стилiстичнi функцiї жаргонiзмiв та арготизмiв.
5. Стилiстичний аспект розмовної та просторiчної лексики.
6. Стилiстичне навантаження дiалектизмiв.

Основні поняття та терміни: *екзотизми, варваризми, макаронiзми, пуризм, суржик, авторські неологiзми, iсторизми, архаїзми, термiни, професiоналiзми, жаргонiзми, арготизми, дiалектизми.*

Питання та завдання для обговорень i самоконтролю:

- Описати стилiстичнi функцiї лексики в рiзних стилях мови.
- Підготуватися до обговорення проблеми вживання iншомовних слiв у мові.
- Укласти мiнiсловник iншомовних слiв у галузi освiти. Дiбрати до них українські вiдповiдники.
- Дiбрати приклади використання варваризмiв, екзотизмiв у рекламних та медiатекстах.
- Підготувати повiдомлення на тему: «Молодiжний сленг».
- Дiбрати по 10 професiоналiзмiв рiзних сфер: IT; медицина; журналістика; вiйськова справа.
- Здійснити стильову трансформацiю тексту офiцiйно-дiлового стилю в текст розмовного стилю або навпаки.
- Визначити стилiстичну роль дiалектизмiв у сучасних художнiх текстах.
- У яких стилях переважно представлена емоцiйно-забарвлена лексика?

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилїстика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилїстика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Конторчук Г. К. Стилїстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
5. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
6. Основні лінгвостилїстичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
7. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньовиразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.
9. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
10. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
11. Сучасний художній дискурс: мовностилїстичний вимір : колективна монографія ; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.

12. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 118 с.

13. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Бойко Н. Семантичний аспект експресивності лексичних одиниць. Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка: зб. наук праць. Київ, 2007. С. 386–390.

2. Власенко В. Емоційно-експресивні засоби та їх стилістичні функції у поетичному мовленні Ліни Костенко. Волинь–Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. 2002. № 9. С. 142–145.

3. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль, 2004. 243 с.

4. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

5. Дроздовський В. П. Лінгвостилістичний аналіз прозового тексту: навчальний посібник / відп. ред. С. П. Бевзенко. Одеса : ОДУ ім. І. І. Мечникова, 1975. 47 с.

6. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.

7. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. Київ : Академія, 2009. 264 с.

8. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.

9. Капелюшний А. О. Стилістика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття. Львів : ПАІС, 2003. 544 с.

10. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ: Вища школа, 1987. 351 с.

11. Ковальов В. П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон: Херсонська міська друкарня, 1991. 126 с.

12. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: практикум: навч. посїб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища школа, 2004. 199 с.
13. Крупа М. Лїнгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопіль, 2005. 416 с.
14. Мартос С. Жаргонна лексика у публіцистичному дискурсі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лїнгвістика»: Збірник наукових праць*. Випуск ІХ. Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. С. 348–351.
15. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ, 2003. 462 с.
16. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посїб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 440 с.
17. Панїна Л. Стилїтова палїтра сучасних лїтературних мов. Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія : Фїлологічна. 2015. Вип. 57. С. 111–113.
18. Пентилюк М. І. Культура мови і стилїстика: пробний підручник для гїмназїй гуманїт. профїлю. Київ, 1994. 239 с.
19. Пентилюк М. І. Методичні поради до вивчення курсу «Стилїстика української мови». Херсон : ХДПУ, 1991.
20. Побїдаш І. Л. Практична стилїстика української мови: збірник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.
21. Погиба Л. Г., Голїченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилїстика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дїм, 2015. 198 с.
22. Пономарїв О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
23. Попович А. С. Лїнгводидактика вищої школи: уваги до вивчення стилїстики української мови : навч. посїб. Кам'янець-Подільський, 2022. 160 с.
24. Процик Л. Г. Запозиченї слова, їх стилїстичнї функції. Вивчаємо українську мову та лїтературу. 2013. № 13. С. 16–19

25. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
26. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та ін. Практикум зі стилістики української мови: науковий і офіційно-діловий стилі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002. 283 с.
27. Серажим К. С. Лексичні засоби стилістики української мови: навчально-методичний посібник. Львів : УАД, 1995. 105 с.
28. Словник тропів і стилістичних фігур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.
29. Томіленко Л. Експресивна лексика на позначення назв осіб у романі Василя Шкляра «Залишенець. Чорний ворон». Культура слова. Вип. 78. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго. 2013. С. 77–81.
30. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.
31. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ : Вища школа, 1984. 167 с.
32. Чабаненко В. А. Стилiстика експресивних засобiв української мови. ЗДУ, 2002. 351 с.
33. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилiстика української лiтературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посiбник. Вид. 3-є, допов. i переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.
34. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилiстика української лiтературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посiбник. Вид. 2-е. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Тема: СТИЛІСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

1. Поняття про фразеологізми, їх різновиди, класифікації, джерела походження.
2. Полісемія, синонімія, антонімія, омонімія фразеологізмів.
3. Стилістичні можливості фразеології.
4. Трансформація фразеологічних одиниць.

Основні поняття та терміни: *фразеологізми, фразеологічні зрощення, фразеологічні з'єднання, фразеологічні сполучення, канцеляризми, штампи, мовні кліше, трансформація фразеологізмів, семантичні та структурно-семантичні трансформації фразеологізмів, контамінація фразеологізмів, афоризми, крилаті слова, паремії.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Як фразеологізми відображають національний світогляд і культуру?
- Які труднощі виникають у процесі перекладу фразеологізмів іншими мовами? Навести приклади перекладу українських фразеологізмів англійською мовою.
- Чи є особливості сприйняття фразеологізмів різними поколіннями?
- Дібрати приклади трансформації фразеологізмів у сучасних текстах художнього та публіцистичного стилів.
- Проаналізувати медіатексти щодо використання фразеологізмів. Визначити їх стилістичну функцію.
- Створити мовний портрет друга за допомогою фразеологізмів.
- Модернізувати 10 фразеологізмів відповідно до сучасних реалій.
- Створити рекламний слоган із трансформованим фразеологізмом.
- Пояснити, як фразеологізми відображають ментальність народу.
- Яка стилістична роль кліше, мовних штамтів?
- Яка стилістична функція фразеологізмів у нехудожніх стилях?

- Схарактеризувати особливості творення сучасних афоризмів.

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилїстика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилїстика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Конторчук Г. К. Стилїстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
5. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
6. Основні лінгвостилїстичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
7. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньовиразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.
9. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
10. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.

11. Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір : колективна монографія; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.

12. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 118 с.

13. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль, 2004. 243 с.

2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

3. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поезика. Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 2008. 488 с.

4. Дорошенко С. І. Граматична стилістика української мови. Київ : Радянська школа, 1985. 200 с.

5. Дроздовський В. П. Лінгвостилістичний аналіз прозового тексту: навчальний посібник / відп. ред. С. П. Бевзенко. Одеса : ОДУ ім. І. І. Мечникова, 1975. 47 с.

6. Дубинець З. Метафора як основний спосіб евфемізації поняття смерті. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць*. Випуск ІХ. Херсон : Видавництво ХДУ, 2009. С. 68–72.

7. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.

8. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.

9. Кравець Л. В. Стилістика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.

10. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопіль, 2005. 416 с.
11. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови. Київ, 2003. 462 с.
12. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 440 с.
13. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманіт. профілю. Київ, 1994. 239 с.
14. Побідаш І. Л. Практична стилістика української мови: збірник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.
15. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилістика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дім, 2015. 198 с.
16. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
17. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
18. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та ін. Практикум зі стилістики української мови: науковий і офіційно-діловий стилі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків: Вид-во НФАУ : Золоті сторінки, 2002. 283 с.
19. Серажим К. С. Фразеологічні засоби стилістики: навчально-методичний посібник. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 1996. 96 с.
20. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.
21. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилістика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посібник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.
22. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилістика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посібник. Вид. 2-е. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Тема: СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ СЛОВОТВІРНИХ ЗАСОБІВ

1. Морфологічні та неморфологічні способи словотвору: стилістичний аспект.
2. Стилiстичнi властивостi суфiксацiї та префiксацiї.
3. Стилiстичний потенцiал основоскладання та словоскладання.

Основні поняття та терміни: *морфологічні та неморфологічні способи словотвору, деривація, словотвір, твірна основа, афікси, стилістичне забарвлення, експресивне забарвлення, значення зневажливості, значення пестливості, словотвірний тип, оцінно-емоційне вираження, складні слова.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Яке стилістичне навантаження афіксів у різних стилях мови?
- Як за допомогою словотвору можна створити стилістичний ефект?

Навести приклади.

- Який стилістичний потенціал афіксів у художніх стилях?
- Чому різним стилям мови властиві різні словотвірні моделі?
- Як за допомогою словотвору можна створити індивідуальний авторський стиль? Навести приклади.

- Як словотвірні засоби використовують в рекламних текстах?

Навести приклади.

- Дібрати приклади морфологічного та неморфологічного словотвору з медіатекстів.

- Проаналізувати словотвірні особливості рекламних слоганів.
- Знайти в сучасних медіа okazіоналізми та пояснити їхню функцію.
- Створити приклади слів із суфіксами, що передають: пестливість; зневагу; іронію; урочистість.

- Знайти приклади складних слів у науковому, художньому та публіцистичному стилях.

- Утворити власні складні слова для характеристики сучасних явищ або людей.

- Створити мовний портрет друга за допомогою суфіксації, префіксації, осново- та словоскладання.

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилїстика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилїстика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Конторчук Г. К. Стилїстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
5. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
6. Основні лінгвостилїстичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
7. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньовиразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.
9. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
10. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.

11. Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір : колективна монографія; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.

12. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 118 с.

13. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль, 2004. 243 с.

2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

3. Дорошенко С. І. Граматична стилістика української мови. Київ : Радянська школа, 1985. 200 с.

4. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.

5. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. Київ: Академія, 2009. 264 с.

6. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.

7. Капелюшний А. О. Стилістика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття. Львів : ПАІС, 2003. 544 с.

8. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.

9. Кравець Л. В. Стилістика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.

10. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови. Київ, 2003. 462 с.

11. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманіт. профілю. Київ, 1994. 239 с.

12. Пентилюк М. І. Методичні поради до вивчення курсу «Стилістика української мови». Херсон : ХДПУ, 1991.
13. Побідаш І. Л. Практична стилістика української мови: збірник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.
14. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилістика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дім, 2015. 198 с.
15. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
16. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
17. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та ін. Практикум зі стилістики української мови: науковий і офіційно-діловий стилі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002. 283 с.
18. Серажим К. С. Стилістичне використання засобів словотвору: навчально-методичний посібник з курсу «Практична стилістика сучасної української мови»: для студентів-журналістів / ред. О. Д. Пономарів. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, 1996. 29 с.
19. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.
20. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилістика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посібник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.
21. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилістика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посібник. Вид. 2-е. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Тема: СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ МОРФОЛОГІЇ

1. Стилістичні функції іменників.
2. Стилістичне використання прикметників.
3. Особливості стилістичного вживання займенників.
4. Стилістичне навантаження числівників.
5. Стилістичне використання дієслів. Стилістичні аспекти дієслівних категорій.
6. Стилістичні ресурси прислівників.
7. Стилістичний потенціал службових слів.
8. Інтер'єктиви як стилістична категорія.

Основні поняття та терміни: *морфологічна форма, морфологічна категорія, морфологічне значення, категорія роду, категорія числа, категорія відмінка, стягнені та нестягнені форми прикметників, ступені порівняння, морфологічні категорії дієслова, розряди займенників, морфологічні синоніми, ономаіопея.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Які основні стилістичні функції іменника в різних стилях мовлення?
- Які функції виконують прикметники в науковому та художньому стилях?
- Які стилістичні можливості мають займенники?
- Які стилістичні функції виконують числівники?
- Яке символічне значення можуть мати числівники у фольклорі та художній літературі? Навести приклади.
- Як дієслова впливають на динаміку й емоційність тексту?
- У чому особливість стилістичного використання часових форм дієслова?
- Які стилістичні функції наказового способу дієслова?
- Яку роль виконують прислівники у створенні образності тексту?
- Які прислівники найчастіше використовують у науковому стилі?

- У чому полягає стилістичний потенціал службових слів?
- Як частки впливають на емоційне забарвлення висловлювання?
- Що таке інтер'єктиви та які їх основні ознаки?
- Яку стилістичну роль виконують вигуки в художньому мовленні?
- З якою стилістичною метою в текстах використовують звуконаслідування?
 - У яких стилях мовлення найчастіше вживаються інтер'єктиви?
 - Навести приклади стилістично забарвлених морфологічних засобів із художньої літератури.
 - Створити мотиваційний заклик, використовуючи дієслова наказового способу.
 - Скласти діалог, використовуючи частки для передавання емоцій.

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилістика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилістика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилістика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Конторчук Г. К. Стилістика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
5. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
6. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.

7. Стилістика мовних одиниць: лексична стилістика, стилістична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
8. Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.
9. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
10. Стилістика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
11. Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір : колективна монографія; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.
12. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 118 с.
13. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль, 2004. 243 с.
2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
3. Дорошенко С. І. Граматична стилістика української мови. Київ : Радянська школа, 1985. 200 с.
4. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
5. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. Київ : Академія, 2009. 264 с.

6. Зарицький М. С. Стилїстика української лїтературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.
7. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття. Львів : ПАІС, 2003. 544 с.
8. Коваль А. П. Практична стилїстика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.
9. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.
10. Крупа М. Лїнгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопіль, 2005. 416 с.
11. Мацько Л. І. Стилїстичні функції морфологічних одиниць: Теоретичні аспекти стилїстики. Київ : Наукова думка, 1972. С. 87–104.
12. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ, 2003. 462 с.
13. Пентилюк М. І. Культура мови і стилїстика: пробний підручник для гімназій гуманіт. профілю. Київ, 1994. 239 с.
14. Пентилюк М. І. Методичні поради до вивчення курсу «Стилїстика української мови». Херсон : ХДПУ, 1991.
15. Побідаш І. Л. Практична стилїстика української мови: збірник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.
16. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилїстика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дім, 2015. 198 с.
17. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
18. Рижко О. М. Практична стилїстика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
19. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та ін. Практикум зі стилїстики української мови: науковий і офіційно-діловий стилі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків: Вид-во НФАУ : Золоті сторінки, 2002. 283 с.

20. Серажим К. С. Морфологічні засоби стилістики: навчально-методичний посібник з курсу «Практична стилістика сучасної української мови»: для студентів-журналістів / ред. О. Д. Пономарів. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, 1996. 57 с.

21. Словник тропів і стилістичних фігур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.

22. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.

23. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилiстика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посібник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.

24. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилiстика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посібник. Вид. 2-е. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Тема: СТИЛІСТИЧНІ РЕСУРСИ СИНТАКСИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Стилiстичнi особливостi розповiдних речень. Стилiстика питальних, спонукальних i окличних речень.
2. Стилiстичний потенцiал порядку слiв у реченнi.
3. Стилiстичнi особливостi двоскладного речення.
4. Ресурси членiв речення в стилiстичному аспектi.
5. Особливостi використання односкладних речень зi стилiстичною метою.
6. Стилiстичне навантаження ускладнених речень.
7. Стилiстичнi ресурси складних речень.
8. Стилiстичнi функцiї прямої та непрямої мови.
9. Особливостi використання складного синтаксичного цiлого зi стилiстичною метою.

Основнi поняття та термiни: *стилiстична фiгура, однорiднi члени речення, експресивний синтаксис, амплiфiкацiя, стилiстична функцiя, анафора, асиндетон, полiсиндетон, елiпс, iнверсiя, парцеляцiя, плеоназм, риторичне звертання, риторичне запитання, епанафора, стилiстичний прийом створення звукового фону, композицiйний стик, композицiйний злам, паралелiзм.*

Питання та завдання для обговорень i самоконтролю:

- Чим вiдрiзняється стилiстичний прийом вiд стилiстичної фiгури?
- Навести приклади стилiстичних фiгур. У яких стилях їх найчастiше використовують?
 - Схарактеризувати стилiстичнi особливостi використання рiзних видiв речень у функцiональних стилях мови.
 - Як за допомогою порядку слiв у реченнi можна створити стилiстичний ефект?
 - Як стилiстично увиразнюються головнi й другоряднi члени речення?

- Яке стилістичне навантаження парцеляції, обірваних членів речення?
- З якою метою використовують алогічну однорідність?
- Виконати стилістичний аналіз уривка художнього або публіцистичного тексту за синтаксичними засобами.
- Створити текст у стилі теленовін, використовуючи складні речення та вставні конструкції.
- Проаналізувати синтаксичні особливості заголовків у сучасних медіатекстах. Порівняти синтаксис новинного повідомлення та рекламного тексту.
- Визначити роль риторичних запитань у публіцистичних статтях.
- Знайти в медіатекстах приклади спонукальних речень і поясніть їхню функцію.
- Проаналізувати, як порядок слів у заголовках впливає на увагу читача.
- Визначте, які типи речень переважають у телевізійних новинах або онлайн-виданнях.
- Дослідити особливості використання окличних речень у рекламних повідомленнях.
- Створити рекламний текст із використанням спонукальних та окличних речень.
- Напишіть пост для соціальних мереж. Проаналізувати стилістичні функції синтаксичних засобів.
- Знайти приклади маніпулятивних синтаксичних конструкцій у медіа.

Рекомендована література

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилїстика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.

2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації: навчально-методичний посїбник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилїстика. Запорїжжя, 2015. 82 с.
4. Конторчук Г. К. Стилїстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посїб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
5. Лїнгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посїб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломїєць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
6. Основні лїнгвостилїстичні поняття і категорїї (словник-довїдник філолога) / укладач І. І. Коломїєць. Умань : ВПЦ «Вїзаві», 2015. 202 с.
7. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологїя: навч.-метод. посїб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломїєць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
8. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньовиразові засоби мовлення): навч.-метод. посїбник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломїєць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.
9. Стилїстика української мови. Короткий словник термїнів / укл. В. Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
10. Стилїстика української мови: навчально-методичний посїбник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
11. Сучасний художній дискурс: мовностилїстичний вимір : колективна монографїя; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Рїг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.
12. Українська стилїстика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Рїг : КДПУ, 2024. 118 с.

13. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Бербер Н. Стилістичний синтаксис прози Марії Матіос: ампліфікація поетонімів. *Південний архів. Філологічні науки*. 2017. Вип. 71. С. 12–15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pafn_2017_71_3.

2. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови Тернопіль, 2004. 243 с.

3. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

4. Голоюх Л. В. Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1996. 225 с.

5. Гримашевич Г. І. Однорідні члени речення в синтаксичній організації прозових текстів збірки «Арабески» Сергія Жадана. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2025. Вип. 1 (104). С. 134–144.

6. Дроздовський В. П. Лінгвостилістичний аналіз прозового тексту: навчальний посібник / відп. ред. С. П. Бевзенко. Одеса: ОДУ ім. І. І. Мечникова, 1975. 47 с.

7. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.

8. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. Київ : Академія, 2009. 264 с.

9. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.

10. Калита О. Експресивність наукового стилю (синтаксичний рівень). *Дивослово*. 2018. № 3. С. 50–53.

11. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.

12. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: практикум: навч. посїб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.
13. Крупа М. Лїнгвїстичний аналіз художнього тексту. Тернопіль, 2005. 416 с.
14. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ, 2003. 462 с.
15. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посїб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 440 с.
16. Побїдаш І. Л. Практична стилїстика української мови: збірник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.
17. Погиба Л. Г., Голїченко Л. М., Кавера Н. В. та їн. Культура української мови та практична стилїстика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дїм, 2015. 198 с.
18. Пономарїв О. Д. Стилїстика сучасної української мови: пїдручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
19. Рижко О. М. Практична стилїстика: навчальний посїбник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
20. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та їн. Практикум зі стилїстики української мови: науковий і офїційно-дїловий стилї: навчальний посїбник для студентїв вищих навчальних закладїв. Харків: Вид-во НФАУ: Золотї сторїнки, 2002. 283 с.
21. Словник тропїв і стилїстичних фїгур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академїя», 2011. 176 с.
22. Українська лїнгвостилїстика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бїблїографїчні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.
23. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української лїтературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посїбник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.
24. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилїстика української лїтературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посїбник. Вид. 2-є. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

МОДУЛЬ 2.

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

Тема: КОДИФІКАЦІЯ, ПРАВОПИСНІ РЕФОРМИ ТА ЛАТИНІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ НОРМУВАННЯ

1. Поняття про культуру мови і мовлення.
2. Мовне нормування та кодифікація.
3. Історичні віхи формування українського правопису.
4. Філософія та шлях правописної редакції 2019 року.
5. Проблема латинізації українського мовного простору.

Основні поняття та терміни: *культура мови, культура мовлення, мовна норма, мовне нормування, словникова кодифікація, узус, літературна мова, мовна політика, історія правопису, правописні реформи, соборний правопис, Харківський правопис 1928 року (скрипниківка), радянська мовна асиміляція, правописні репресії, Український правопис 2019, варіантність норми, правописні дублети, орфографічна реформа, латинізація мови, українська латинка, «азбучна війна», транслітерація кирилиці, Постанова КМУ № 55, ДСТУ 9112:2021, міжнародна кампанія #CorrectUA (KyivNotKiev), лінгвістична деколонізація, мовна гігієна, національна безпека.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Який державний орган в Україні має право офіційно затверджувати стандарти державної мови?
- Яка головна відмінність між правилом написання компонента «пів» у правописі 1993 року та 2019 року?
- Чому транслітерація прізвища за системою Постанови КМУ № 55 відрізняється залежно від того, чи стоїть літера «Я» на початку слова, чи всередині?
- Схарактеризуйте динамічну природу мовної норми.

- Опишіть співвідношення понять «літературна норма», «узус» (мовна практика) та «кодифікація» (офіційне закріплення у словниках та правописі).

- Яка функція Інституту української мови НАН України та Національної комісії зі стандартів державної мови у сучасному нормуванні?

- Схарактеризуйте роль академічних словників у кодифікації мови.

- Назвіть перші правописні системи.

- Яке значення Харківського правопису 1928 року («скрипниківка»)?

- У чому полягала суть політики штучного зближення української та російської мовних систем?

- З якої причини вилучили літеру «г»)?

- Що вам відомо про судові позови та спроби скасування редакції: суспільно-політичний контекст довкола мови? Чим вони зумовлені?

- Назвіть повернені репресовані у 1933 році питомих норм української мови.

- Специфіка впровадження дублетних форм (*кафедра/катедра, ефір/етер, аудиторія/авдієнція*) як компромісний варіант перехідного періоду, її суть.

- Схарактеризуйте проекти української латинки XIX століття (Й. Лозинський – «абцаadlo»). У чому проявлялася «Азбучна війна» в Галичині.

- Чому латинізація – це питання національної безпеки та культурної деколонізації?

- Чи відомі вам такі Міжнародні кампанії (*#CorrectUA, KyivNotKiev*)? У чому їня мовна роль?

- Зіставте Постанови КМУ № 55 (офіційний паспортний стандарт) та ДСТУ 9112:2021 (наукова кирилично-латинична транслітерація).

Схарактеризуйте питання латинізації української мови на сучасному етапі.

Практичні завдання:

Завдання 1. Порівняйте написання слів за трьома правописними зрізами: харківським (1928), радянським (1960/1993) та чинним (2019). Поясніть, які питомі риси мови було відновлено в сучасній редакції.

- *Радянський:* клас, лауреат, марксизм, ковбаса.
- *Харківський:* кляса, лявреат, марксизм, ковбаса.
- *Чинний (2019):* клас (але варіанти: авдієнція/аудиторія, проєкт, фое, пів аркуша).
- **Матеріал для аналізу студентами:** кафедра – катедра; радіус – радіус; міф – міт; Ігорю – Ігоре.

Завдання 2. Запишіть слова відповідно до норм чинного правопису. Обґрунтуйте правила написання складних слів, слів іношомовного походження та фемінативів.

Завдання 3. Використовуючи Постанову КМУ № 55 та систему ДСТУ 9112:2021, транслітеруйте власні назви латиницею. Поясніть різницю в переданні літер «Я», «Ю», «Є», «І», «Х», «Щ».

1. **Ярослав Мудрий** (Паспортний: *Yaroslav Mudryi* / Науковий: *Jaroslav Mudryj*)
2. **Юлія Щедрина** (Паспортний: *Yuliia Shchedrina* / Науковий: *Julija Ščedrīna*)
3. **Євгеній Хвильовий** (Паспортний: *Yevhenii Khvylovuyi* / Науковий: *Jevhenij Chvylovuyj*)
4. **Мар'ян Звягель** (Зверніть увагу на передачу апострофа: *Marian Zviahel*).

Рекомендована література

1. Дзюбак Н. М. Вплив інтернет-дискурсу на формування мовної норми в сучасній українській мові. Вісник гуманітарних наук. 2024. Вип. 2. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgn_2024_2_5.

2. Зайцева О. М. Варіантність норми як відображення сучасного стану мови у сфері телевізійної інформації. *Філологічні науки: Вісник ВНТУ. Серія: Філологія*. 2019. № 4 (1). С. 21–26.
3. Клещова О. Є. Культура мови, культура мовлення та правописні норми: лінгвістична вікторина. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія»* : зб. наук. праць. 2021. № 51. Т. 1. С. 54–59.
4. Климова К. Я. Мовна норма і культура мовлення студентів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. 2011. № 35. С. 231–234.
5. Курси культури української мови – Урок 1: Правописна кодифікація – Ірина Фаріон. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tQCrozSfXbo>
6. Лучик А. А. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації. *Магістеріум. Мовознавчі студії*. 2016. Вип. 62. С. 51–55.
7. *Культура мови : від теорії до практики : монографія / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук та ін.; [за ред. Л. Струганець]. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.*
8. Фаріон І. Курси культури української мови. Режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PL550qqmU30KIgmyUAWYsRm7IFzOBUvm_5
9. Хома О. М., Хома Т. В. Культура мовлення як складова культури особистості. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, Budapest, V (51), Issue: 112, 2017. С. 24–27.

Тема: ЛЕКСИЧНА, ФОНЕТИЧНА ТА СЛОВОТВІРНА НОРМА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Критерії лексичної норми.
2. Орфоепічна культура мовлення.
3. Словотвірні норми та помилки.

Основні поняття та терміни: *Лексична норма, фонетична норма (орфоепія), словотвірна норма, культура мовлення, мовна стабільність, словникова кодифікація, лексична сполучність, контекстуальне значення, пароніми, паронімія, тавтологія, плеоназм, лексичні кальки, русизми, милозвучність української мови (евфонія), закони чергування у/в та і/ї/я, акцентуаційна норма (наголошування), рухомий наголос, акцентуаційні варіанти (дублети), діалектний наголос, акцентуаційна деколонізація, дериваційний потенціал, деривація, словотвірна помилка, штучні віддієсловні іменники, фемінитиви за правописом, лінгвістичне редагування.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Проаналізуйте випадки порушення лексичної сполучності слів у контексті сучасної мовної практики.
- З'ясуйте, як контекст впливає на значення слова та його лексичну сполучність.
- Проаналізуйте випадки порушення лексичної сполучності слів у контексті сучасної мовної практики.
- Виявіть приховані лексичні повтори в медіа та офіційному дискурсі.
- Як виявляється культура використання запозичень, неологізмів, архаїзмів та професійної лексики в сучасному мовному просторі?
- Які ви знаєте лексикографічні проєкти сучасності (електронні словники, корпуси текстів)?
- Чому дотримання орфоепічних норм вважається одним із найвищих маркерів мовної культури та освіченості філолога?

- Як порушення орфоепічних норм впливає на сприйняття усного мовлення (наприклад, у медіа чи публічних виступах)?
- У чому полягає лінгвістична сутність поняття «милозвучність (евфонія) української мови»? Це лише естетична категорія чи чітка система правил?
- Схарактеризуйте складні випадки українського наголошування.
- Виявіть специфіку українського дериваційного потенціалу.
- З'ясуйте особливості відновлення питомих моделей словотвору (активізація суфіксів -ств(о), -ин(а), -к(а)).
- Простежте функціонування моделей творення фемінітивів на сучасному етапі, зверніть увагу на дискусії навколо них.

Практичні завдання:

- виправте помилки в реченнях із порушенням лексичної сполучності, ужиті в сучасних ЗМІ (речення (5–6) дібрати самостійно).
- Укладіть мінісловник питомих українських синонімів до іншомовних запозичень.
- Проаналізуйте пости в соціальних мережах відомих публічних осіб на наявність лексичних помилок.
- Продемонструйте роботу з підготовки тексту до читання з розставленням правильних наголосів у словах-пастках.
- Доберіть приклади заміни штучних віддієслівних іменників на питомі конструкції.
- Укладіть словник назв жіночого роду від маскулітивів.

Рекомендована література

1. Гудима Н. В. Вплив мовних та позамовних чинників на збагачення словникового складу сучасної української літературної мови. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2010. Випуск XXIII. Частина 4. С. 308–316.
2. Гудима Н. Сучасні аспекти дослідження запозиченої лексики в українському мовознавстві. *Науковий вісник Херсонського державного*

університету". Сер. : Лінгвістика. 2011. Вип. 15. С. 13–19. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_2011_15_4.

3. Гуменюк Т. І. Запозичення та їхні типи в сучасній українській телівізійній фаховій мові. *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки*. 2014. Т. 164. С. 55–59. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAfn_2014_164_14.

4. Дружинець М. Л. Орфоепія приголосних звуків у синхронії та діахронії: сучасне українське соціофонетичне мовлення та історична ретроспектива. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (71), № 3, ч. 1. С. 11–15.

5. Зінченко В. Орфоепічна, акцентуаційна та лексична робота на заняттях ділової української мови як важливий чинник формування високого рівня культури мовлення студентів економічного профілю. *Актуальні проблеми гуманітарних наук*. 2020. Вип. 28, ч. 1. С. 203–208.

6. Коц Т. А. До проблеми лексичної норми сучасної української літературної мови. *Мовознавство*. 2009. № 1. С. 70–75. Режим доступу: <https://movoznavstvo.org.ua/component/attachments/download/344.html>

7. Кузнецова Г. Теоретичні основи формування орфоепічної компетентності майбутніх учителів української словесності. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (16), 2021, С. 142–157. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246372>

8. Левун Н. В. Шляхи засвоєння акцентуаційних норм української мови. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*. 2014. Вип. 15. С. 84–88.

9. Лексикологія сучасної української літературної мови [Текст] : методичні вказівки до практичних занять / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [уклад. О. М. Рудь]. Суми : [СумДПУ імені А. С. Макаренка], 2023. 67 с. Режим доступу: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/13121>

10. Мартос С. А. Українська мова: лексикологія і фразеологія : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності

«Журналістика» / С. А. Мартос, С. М. Климович, А. Ф. Соломахін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 236 с. Режим доступу: <https://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/16651>

11. Ріпей М. В. Порухення лексичної норми в сучасній газетній мові. *Українська мова*. 2021. № 1. С. 91–103. Режим доступу: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001268855>

12. Стахів М. О. Український комунікативний етикет : навч.-метод. посіб. Київ : Знання, 2008. 245 с.

13. Стахів М. Комунікативний етикет як складова професійної компетентності педагога. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2014. № 4. С. 87–96. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2014_4_12.

14. Стишов О.А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. *Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб.* Біла Церква : «Авторитет», 2019. 198 с.

15. Стратулат Н. В. Випадки порушення акцентуаційних норм у фаховому мовленні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70), № 2, ч. 1. С. 56–60. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_filol_2020_31%2870%29_2%281%29_12.

16. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко та ін. Київ : Знання, 2010. 270 с.

17. Фаріон І. Курси культури української мови. Режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PL550qqmU30KIgmyUAwYsRm7IFzOBUvm_5

18. Хомич Т. Л. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, Фонологія, Фономорфологія, Орфоепія, Графіка, Орфографія : Першочкурснику на допомогу. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2019. 116 с.

Тема: ГРАМАТИЧНА НОРМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: МІЖ ТРАДИЦІЄЮ, УНІФІКАЦІЄЮ ТА АВТЕНТИЧНІСТЮ

1. Морфологічна норма сучасної української мови:
 - а) морфологічна варіативність в українській мові: традиційні норми та сучасні тенденції кодифікації;
 - б) складні випадки іменного відмінювання: від усунення інтерференції до відновлення автентичних парадигм;
 - в) культура використання числівників та займенників в усному та писемному дискурсі;
 - г) дієслівні граматичні категорії в дзеркалі культури мови: подолання калькованих форм;
2. Синтаксична культура та пунктуаційна майстерність:
 - а) питомі моделі українського синтаксису проти синтаксичних кальок: теорія і практика редагування;
 - б) прийменникове керування в аспекті культури мовлення: синоніміка, варіантність, помилки;
 - в) пунктуація як інструмент смислової архітекtonіки та стилістики тексту.
 - г) самобутність української граматики. Специфіка кличного відмінка, подвійної форми числа, орудного відмінка знаряддя. Повернення автентичних синтаксичних конструкцій (наприклад, конструкції з прийменником *проти* замість *у порівнянні з*).
3. Пунктуація як інструмент смислової архітекtonіки та стилістики тексту.
4. Граматичний аспект культури мови. Типові граматичні помилки в сучасному дискурсі. Проблема активних дієприкметників теперішнього часу (як уникати форм на *-учий/-ячий*).

Основні поняття та терміни: *граматична норма, морфологічна норма, синтаксична норма, літературна мова, мовна традиція, уніфікація мови, автентичність граматики, деколонізація синтаксису, радянська мовна*

політика, Український правочис 2019, закінчення родового відмінка, кличний відмінок, варіантні родові форми, фемінитиви, деривація, відмінювання числівників, узгодження числівників з іменниками, займенникові помилки, категорія роду, активні дієприкметники теперішнього часу, дієслівне керування, прийменниковий синтаксис, пасивні конструкції на -ся, безособові речення на -но/-то, дієприслівниковий зворот, мовна інтерференція, граматичні кальки, лінгвістичне редагування.

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Які виникають труднощі у визначенні роду іменників?
- Схарактеризуйте специфіку відмінювання іменників.
- Назвіть типові помилки в словозміні іменних частин мови.
- У чому проявляється культура мовлення в уживанні числівників?
- Які виникають труднощі в словозміні займенників?
- Схарактеризуйте особливості дієслівних форм та дієвідмінювання.
- Назвіть типові помилки у творенні форм наказового способу.
- Схарактеризуйте морфолого-синтаксичні відхилення в сучасному мовленні та способи їх нормативного корегування.
- У чому полягає специфіка українського синтаксису?
- Які ви знаєте активні та пасивні конструкції?
- Які є типові помилки в побудові речень з дієприслівниковими зворотами?
- Назвіть умови нормативного вживання дієприслівника.
- Схарактеризуйте складні випадки пунктуації.

Практичні завдання:

- Знайдіть в сучасних ЗМІ тексти із порушенням частиномовної норми, відредагуйте їх.
- Побудуйте словосполучення з числівниками на позначення часу. Наведіть приклади з типовими порушеннями норми.
- Провідмініюйте власні прізвища та імена по батькові.
- Трансформуйте пасивні конструкції в активні (3–4 речення).

- Проаналізуйте помилки з дієприслівниковими зворотами та в складних реченнях (контекст довільний: дописи в соцмережах, ЗМІ тощо).
- Продемонструйте межу, де закінчується правило і починається стиль у пунктуаційній майстерності (норми, кодифікаційні лакуни та авторська свобода).
- Розставте розділові знаки в непунктованому уривку художнього або публіцистичного тексту зі складним синтаксисом (наприклад, уривок з творів Ю. Андруховича, О. Забужко та ін.).
- Доберіть помилок у керуванні дієслів, які трапляються в усному мовленні.

Рекомендована література

1. Адаменко А. М. Стильова диференціація логічних прийменників сучасної української мови. *Вісник Донецького національного університету. Сер. Б : Гуманітарні науки*. 2015. № 1–2. С. 12–16. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnug_2015_1-2_3.
2. Гарбар І. В. Культура мовлення : навчальний посібник. Миколаїв : НУК, 2023. 228 с.
3. Заболотний О., Заболотний В. Культура мовлення працівників органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування. Київ, 2019. 272 с.
4. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
5. Клещова О. Є., Кравчук О. М. Культура української мови : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 014.01 Середня освіта. Українська мова і література, 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. Мова і література (англійська). Вид. 2-ге, переробл. і доповн. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 263 с.
6. Колібаба Л. Актуалізовані сполучники української мови в текстах різних функціональних стилів. *Українська мова*. 2017. № 2. С. 49–61. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2017_2_7.

7. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
8. Мельник Т., Струганець Л., Бобесюк О. Культура мови: від теорії до практики. Київ, 2017. 216 с.
9. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. 440 с.
10. Норми сучасної української літературної мови : методичний посібник / Укладачі: Назаревич Л. Т., Равлів І. П., Федак С. А., Гавдида Н. І., Баб'як Ж. В., Денисюк Н. Р., Мацюк Г. Р. Тернопіль : Вектор, 2019. 78 с.
11. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Київ, 2019. 184 с.
12. Пискач О. Д. Культура професійного мовлення філолога: Практикум. Ужгород, 2016. 77 с.
13. Савчук С. В. *Норми сучасної української літературної мови: Методичний посібник*. Тернопіль : ТНТУ, 2019. 116 с.
14. Семашко Т. Ф. Практична стилістика і культура мовлення: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 256 с. 450 с.
15. Сікорська З. С. Про особливості вживання прийменника *на* у професійному мовленні. Режим доступу: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15900/Sikors%CA%B9ka.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
16. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.
17. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): [монографія], вид. 3-тє, доп. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 332 с.
18. Фаріон І. Курси культури української мови. Режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PL550qqmU30KIgmyUAwYsRm7IFzOBUvm_5
19. Шабат-Савка С. Т. Займенник у системі координат української мови : відкрита лекція. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня “Рута”», 2022. 56 с.

Тема: МОВНА КУЛЬТУРА ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ У ВЛАСНИХ НАЗВАХ

1. Особливості національно-культурного коду у власних назвах.
2. Назви вулиць і площ (урбаноніми) як інструмент ідеології та формування міського простору.
3. Деколонізація та дерусифікація топонімії України: відновлення історичної справедливості.
4. Мовні норми в правописі географічних назв.
5. Проблема транслітерації та адаптації іншомовних назв.

Основні поняття та терміни: *мовна культура, національна ідентичність, власні назви (ономастика), національно-культурний код, лінгвокультурологія, топіка, ономастичний простір, урбаноніми (урбанонімія), топоніми (топоніміка), годоніми, ідеологізація простору, комеморативні практики, дерусифікація топонімії, деколонізація, декомунізація простору, історична справедливість, мовна інтерференція, мовні кальки, Український правопис 2019, кодифікація географічних назв, орфографічна норма, транслітерація латиницею, Постанова КМУ № 55, ДСТУ 9112:2021, адаптація іншомовних назв, диференціація звуків Г/Г, ономастичний аудит.*

Опрацюйте **нормативно-правову** базу під час підготовки теми.

1. **Дерусифікація міст та сіл:** Перелік населених пунктів, назви яких не відповідають стандартам державної мови.
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею». Саме цей документ є основою міжнародної кампанії #CorrectUA від МЗС України (*KyivNotKiev, OdesaNotOdessa*) (офіційний стандарт латинізації карт та паспортів).
3. ДСТУ 9112:2021 «Кирилично-латинична транслітерація... українських текстів» – національний стандарт, що розширює правила транслітерації на ширші масиви текстів.

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Опишіть історичні процеси зросійщення та асиміляції українських антропонімів у радянський період.
- Схарактеризуйте сучасні тенденції: повернення до питомих національних форм імен та правописні норми їх відтворення.
- Яка культура використання та відмінювання імен, по батькові та прізвищ у сучасному спілкуванні у вашому середовищі?
- Схарактеризуйте назви підприємств, брендів, фірм (ергоніми) та товарів (прагматоніми) як складник культури вашого населеного пункту.
- Чи існує проблема засилля іншомовних запозичень (варваризмів, латинізації) у комерційних назвах?
- Як, на вашу думку, дотримуються норм закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у царині публічних найменувань та реклами?
- Виділіть типові помилки в уживанні та написанні різних розрядів власних назв.
- Наведіть приклади використанні власних назв як засібів маніпуляції та ведення інформаційних воєн (наприклад, використання етронімів та топонімів у пропаганді).

Практичні завдання:

Завдання 1. Прочитайте назви урбанонімів. Визначте, який саме національно-культурний маркер, історичний контекст або мовну модель вони кодують. Поясніть різницю між корінним українським типом номінації та штучно накинутим радянським.

Вулиця Кожум'яцька, площа Контрактова, узвіз Андріївський, вулиця Гончарна, вулиця Пролетарська, площа Жовтнева, вулиця Колгоспна, проспект Леніна, вулиця Героїв Маріуполя, площа Дениса Моностырського, вулиця Левка Лук'яненка.

- **Запитання для дискусії:** Чому для української топонімічної традиції історично притаманні суфікси *-ськ(а)*, *-цьк(а)*, *-івк(а)* (наприклад, *Львівська*, *Васильківська*), а форми без суфіксів є наслідком іншомовної інтерференції?

Завдання 2¹. Експертиза рішень про перейменування

Уявіть, що ви – лінгвістична комісія при міській раді. Розгляньте пропозиції щодо дерусифікації та деколонізації топонімів. Знайдіть приховані русизми, орфографічні помилки або ідеологічні пастки у варіантах «ДО» та обґрунтуйте лінгвістичну коректність варіантів «ПІСЛЯ»

Варіант «ДО» (радянський/російський)	Варіант «ПІСЛЯ» (просектний)	Лінгвістична експертиза (завдання студентів)
вул. Северодонецька	вул. Сіверськодонецька	<i>Обґрунтувати повернення титомого гідроніму Сіверський Донець.</i>
тупик Водопроводний	тупик Водогінний	<i>Проаналізувати словотвірну модель іменника (водогін vs водопровод).</i>
вул. Кузнечна	вул. Ковальська	<i>Визначити лексичну кальку та відновити український корінь.</i>
сел. Южноукраїнськ	м.Південноукраїнськ	<i>Зіставити штучний суржиковий новотвір та історичну козацьку назву.</i>
вул. Юрія Гагаріна	вул. Леоніда Каденюка	<i>Пояснити зміну культурно-ідеологічного вектора.</i>

Наведіть приклади таких перейменувань у вашому населеному пункті.

Завдання 3². «Географічні назви за новим правописом»

¹ Завдання складено з використанням ШІ.

² Завдання складено з використанням ШІ.

Перепишіть географічні назви, розкриваючи дужки, вставляючи, де потрібно, дефіси, апостроф чи м'який знак. Поясніть вибір великої чи малої літери, а також правила передачі іношомовних звуків відповідно до Українського правопису.

1. (н)абережна (л)ейтенанта (ш)мідта – [Набережна лейтенанта Шмідта]
2. (п)івденно(к)итайське (м)оре – [Південнокитайське море]
3. (с)вято(василівська) вулиця – [Святовасилівська вулиця]
4. (м)ис (д)оброї (н)адії – [мис Доброї Надії]
5. (н)овгород(в)олинський – [Звягель]
6. (р)іо(д)е(ж)анейро – [Ріо-де-Жанейро]
7. (і)вано(ф)ранківськ – [Івано-Франківськ]
8. (к)ордильєри – [Кордильєри]

Завдання 4³. «Пастки транслітерації: Україна у світі»

Проаналізуйте дві моделі транслітерації українських власних назв латиницею: **російсько-опосередковану** (яка десятиліттями панувала в західних картах та медіа) та **автентичну українську** (відповідно до Постанови КМУ № 55).

Заповніть таблицю та пояснит політико-лінгвістичне значення кампанії "KyivNotKiev".

Питома українська назва	Правильна транслітерація (Постанова КМУ)	Російська модель (іноземні карти раніше)	Смислове та фонетичне викривлення
Київ	Kyiv	Kiev	Передавання російської вимови [Кієв]
Харків	Kharkiv	Kharkov	Втрата українського ікаresource і суфікса -iv

³ Завдання складено з використанням ШІ.

Одеса	<i>Odesa</i>	<i>Odessa</i>	Подвоєння "ss", непритаманне українській назві
Львів	<i>Lviv</i>	<i>Lvov</i>	Повне спотворення кореневого голосного
Дніпро	<i>Dnipro</i>	<i>Dnieper</i>	Транслітерація застарілої імперської назви

Завдання 5⁴. Адаптація іншомовних назв (проблема «Г» та «Ґ»)

Запишіть топоніми латиницею та кирилицею, обґрунтовуючи вживання літер *Г* та *Ґ* відповідно до чинного Правопису для передачі звуків [g] та [h].

- *Helsinki* Гельсінкі (звук [h])
- *Gibraltar* Гібралтар (традиційна передача)
- *Gorgany* Горгани (український топонім, але як передати іншомовне *Girona*? – Жирона або Ґирона за новим правописом як варіант).
- *Ghent* Гент (або Ґент).

Рекомендована література

1. Гарбар І. В. Культура мовлення : навчальний посібник. Миколаїв : НУК, 2023. 228 с.
2. Заболотний О., Заболотний В. Культура мовлення працівників органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування. Київ, 2019. 272 с.
3. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
4. Масенко Л. Т. Конфлікт мов та ідентичностей у пострадянській Україні. Київ : Кліо, 2020. 176 с.
5. Мельник Т., Струганець Л., Бобесюк О. Культура мови: від теорії до практики. Київ, 2017. 216 с.
6. Мова та національна ідентичність: монографія. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2019. 203 с.

⁴ Завдання складено з використанням ШІ.

7. Національна ідентичність у мові та культурі: збірник наукових НЗС праць / за заг. ред. О.Г. Шостак. Київ : Талком , 2023. 456 с.
8. Норми сучасної української літературної мови : методичний посібник / Укладачі: Назаревич Л. Т., Равлів І. П., Федак С. А., Гавдида Н. І., Баб'як Ж. В., Денисюк Н. Р., Мацюк Г. Р. Тернопіль : Вектор, 2019. 78 с.
9. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Київ, 2019. 184 с.
10. Пискач О. Д. Культура професійного мовлення філолога: Практикум. Ужгород, 2016. 77 с.
11. Савчук С. В. Норми сучасної української літературної мови: Методичний посібник. Тернопіль : ТНТУ, 2019. 116 с.
12. Семашко Т. Ф. Практична стилістика і культура мовлення: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 256 с.
13. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
14. Титаренко В. М. Роль історико-лінгвістичних дисциплін у формуванні національної ідентичності українців. Educating for Tomorrow: Ukrainian Values in Global World : International conference, 7-9 february 2025. Kamloops, 2025. С. 195–199.
15. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.
16. Фаріон І. Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті. Львів : Свічадо. 714 с.
17. Фаріон І. Курси культури української мови. Режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PL550qqmU30KIgmyUAWYsRm7IFzOBUvm_5
18. Фаріон І. Д Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): [монографія], вид. 3-тє, доп. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 332 с.

Тема: РЕДАГУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕКСТІВ ШІ

1. Лінгвістична природа текстів ШІ та комп'ютерна лінгвістика
2. Типологія помилок у генеративних текстах.
3. Методологія філологічного редагування та «олюднення» (Humanizing) текстів.
4. Промпт-інжиніринг як філологічна дисципліна.
5. Інструменти для редагування текстів української мови.
6. Академічна доброчесність, авторське право та етика у діяльності вчителя-словесника.
7. Правове регулювання та етичні норми професійної діяльності редактора.

Основні поняття та терміни: *Штучний інтелект у філології, генеративні мовні моделі (LLM), комп'ютерна лінгвістика, обробка природної мови (NLP), корпусна лінгвістика, токенізація тексту, ймовірнісне прогнозування слів, мовні датасети, концептуальна інтерференція, англomовний синтаксичний вплив, ШІ-галюцинації, мовні кальки, порушення керування, пасивні конструкції, тавтологія ШІ, лексичні кліше, стилістична монотонність, канцеляризми ШІ, компліментарний пафос, філологічне редагування, «олюднення» тексту (Humanizing), лінгвістичний аудит, синтаксична перебудова речень, синонімічна рухливість, модалізація тексту, індивідуально-авторський стиль, детекція ШІ-тексту, шліфування стилю, факчекінг, промт-інжиніринг (Prompt Engineering), лінгвістичний промт, контекстуалізація ШІ, моделювання ролі, метод Few-Shot, стилістичні обмеження, текстовий фреймінг, академічна доброчесність, цифровий плагіат, генеративне піратство, ШІ-детектори (AI Detectors), маркування ШІ-участі, авторське право на ШІ-контент, етичні стандарти копірайтингу, лінгвістична верифікація.*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Принципи функціонування LLM з погляду мовознавства: дистрибутивна семантика, статистичні закономірності та прогнозування наступного слова.
- Переваги використання ШІ в копірайтингу, журналістиці, перекладі та діловому листуванні.
- Категорія автора в епоху генеративного ШІ: зміщення ролі філолога від *креатора* до *експертного редактора* та *промт-інженера*.
- Поняття генеративного дискурсу: жанрово-стилістичні особливості некоректованого ШІ-тексту.
- Схарактеризуйте такі риси ШІ як стилістична монотонність та клішованість, брак індивідуального авторського стилю.
- Опишіть специфіку помилок в українському ШІ-дискурсі. Чим такі помилки зумовлені?
- Наведіть приклади логіко-фактологічних дефектів: лінгвістичні «галюцинації», вигадкування неіснуючих джерел, цитат і наукових праць, порушення силабусу аргументації.
- У чому виявляється проблема браку «людського голосу» (емпатії, унікального досвіду, суб'єктивного контексту).
- Ознайомтеся з трирівневою моделлю редагування ШІ-контенту:
 - *Макроредагування*: перевірка композиції, логіки викладу, усунення структурних повторів.
 - *Мікроредагування*: виправлення граматичних, лексичних і синтаксичних огріхів ШІ.
 - *Стилістична адаптація*: налаштування Tone of Voice, насичення тексту живими метафорами, фразеологізмами та парцеляцією.
 - Розпізнайте лексичні та синтаксичні маркери («цифрові сліди») ШІ в українському тексті (доберіть власні приклади).
- Наведіть методи дешаблонізації тексту для проходження ШІ-детекторів.

- Проілюструйте використання фреймворків, рольових моделей та контекстних обмежень.
- Як можна навчитися керувати стилем, тоном та модальністю тексту через промпт (задання параметрів художнього, наукового чи публіцистичного стилю)?
- Правовий статус тексту, згенерованого штучним інтелектом: кому належать авторські права (розробнику, користувачу чи ШІ)?
- Межі використання ШІ в науковій та академічній діяльності філолога: де закінчується технічна допомога і починається плагіат?

Практичні завдання:

- **Завдання 1.** Згенеруйте в ШІ текст та знайдіть приховані кальки з англійської (через буквальний переклад) або російської мов. Замініть кальки на питомі українські відповідники.
- Проаналізуйте тексти однаковими фразами-маркерами, замініть вступну частину, вилучивши «штучні» конструкції.
- Знайдіть помилки ШІ чу відмінкових формах та прийменниковому керуванні української мови, виправте граматичні збої.
- **Завдання 2.** Моделі ШІ (особливо під впливом англійського пасиву та російських форм на *-ущий/-ящий*) генерують невластиві українській мові форми. Пошукайте в згенерованих текстах такі помилки та перебудуйте речення на природні дієслівні або безособові конструкції.
- **Завдання 3.** Відредагуйте сухий, монотонний ШІ-текст, переписавши його в трьох різних стилях:
 - а) академічному (для наукової статті);
 - б) художньо-публіцистичному (есеї для літературного журналу).
 - в) розмовно-молодіжному (пост-коментар для TikTok чи Telegram-каналю).
- Опишіть, які використовували мовні засоби для такого завдання.
- **Завдання 4⁵.** Задайте параметри для ШІ написати текст одразу без помилок, склавши для цього складний лінгвістичний промпт (запит).

⁵ Завдання створено з використанням ШІ

○ *Приклад:* «Напиши пост про євробачення. **Обмеження:** не використовуй пасивні дієприкметники, уникай слів "важливо", "світ", "простір", пиши в стилі журналу «Локальна історія», використовуй короткі речення до 10 слів».

○ **Завдання 5.** Згенеруйте текст в ШІ про походження української мови та розмежуйте правдиві факти та вигадки.

○

Рекомендована література

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : зб. есе / упоряд.: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2023. 524 с.

2. Ваховська О. В. Basics of computational linguistics / Основи комп'ютерної лінгвістики : навч.-метод. посібник. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2023. 112 с.

3. Гришко В. І., Киричук Б. С. Академічна доброчесність і штучний інтелект: подолання викликів у освітньо-науковій діяльності України та зарубіжних держав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Серія: Право. Вип. 2 (85). С. 305–310.

4. Дарчук Н. П. Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту) : підручник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 351 с.

5. Іванченко Р. Г. Літературне редагування. Репр. вид. Київ, 2003. 247 с.

6. Карпіловська Є. А. Вступ до прикладної лінгвістики: комп'ютерна лінгвістика : підручник / відп. ред. А. П. Загнітко. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. 188 с.

7. Клещова О. Є., Кравчук О. М. Культура української мови (за кредитно-модульною системою) : навч. посіб. [для студ. ф-ту української філології]. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 219 с.

8. Максимець О. М. Інтерактивні методи формування soft skills майбутніх фахівців при вивченні мовознавчих дисциплін. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 73. Т. 2. С. 340–344.
9. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
10. Міністерство освіти і науки України. Рекомендації щодо впровадження та використання систем штучного інтелекту в закладах вищої освіти : Лист МОН України від 24.04.2025 р.
11. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи : навч. посіб. Львів : ВФ. Афіша, 2017. 416 с.
12. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи : навч. посіб. Львів : Афіша, 2017. 416 с.
13. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради : навч. посібник. 4-те вид. Київ : Либідь, 2011. 240 с.
14. Редакторська справа: сучасний стан і перспективи розвитку : колективна монографія ; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. 282 с.
15. Редакторський практикум (з дисципліни «Типологія помилок») : навчальний посібник / укл. П. П. Куляс. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. 336 с.
16. Різун В. В. Літературне редагування : підручник. Київ : Либідь, 1996. 236 с.
17. Семенехіна О., Різник В., Шамоля В. Використання штучного інтелекту в наукових дослідженнях в контексті академічної доброчесності. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. Том 13, № 6. С. 63–68.
18. Харченко С. Штучний інтелект і літературне редагування медіатекстів: точки біфуркації. *Міжнародний філологічний часопис*. 2023. Vol. 14. № 4. С. 76–89.

Тема: КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ТА МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

1. Поняття комунікативної культури.
2. Закони та стратегії успішної комунікації.
3. Деструктивні явища в комунікації.
4. Мережевий нетикет.

Основні поняття та терміни: *Комунікативна компетентність, комунікативна стратегія, тактика спілкування, лінгвопрагматика, принцип кооперації (максими Грайса), принцип ввічливості (максими Ліча), комунікативне лідерство, мовленнєвий акт, педагогічний такт, комунікативна невдача, мовна агресія, вербальний конфлікт, інвективна лексика (лайка), комунікативні девіації, мовна маніпуляція, фамільярність, психологічні бар'єри спілкування, деструктивний дискурс, нетикет (цифровий етикет), віртуальна комунікація, кіберпростір, мережевий текст, хейтинг, тролінг, флеймінг, паралінгвістичні засоби (емотикони, стікери).*

Питання та завдання для обговорень і самоконтролю:

- Схарактеризуйте поняття комунікативної культури.
- Чому використання голосових повідомлень (войсів) у першому діловому контакті вважається грубим порушенням цифрового етикету?
 - У чому полягає різниця між поняттями «мовна агресія» та «конструктивна критика» з погляду лінгвопрагматики?
 - Опишіть головні ознаки культури мовлення (точність, логічність, доречність, виразність, багатство).
 - Які ви можете назвати закони та стратегії успішної комунікації?
 - Що вам відомо про поняття комунікативний намір (інтенцію) та комунікативне лідерство?
 - Чи знайомі ви з принципами кооперації (Г. П. Грайс) та ввічливості (Дж. Ліч) у спілкуванні?
 - Назвіть деструктивні явища в комунікації.
 - Які ви знаєте способи нейтралізації мовних конфліктів?

- Схарактеризуйте роль невербальних компонентів комунікації в контексті української культури.

Практичні завдання:

- **Завдання 1.** Згадайте ситуації (наприклад, з реального життя, медіа чи художньої літератури), де через неправильно обрану тональність, порушення етикету чи використання мовних засобів розмова зайшла в глухий кут.

- **Завдання 2.** Проаналізувати комунікативні помилки (студентам роздаються скріншоти або змодельовані тексти реальних робочих листувань у Telegram/Viber (наприклад, спілкування старости з викладачем чи колег у редакції), де допущено комунікативні помилки: використання капслоку (CAPS LOCK), надмірна кількість знаків оклику, відправка важливої інформації голосовим повідомленням на 5 хвилин без тестування тексту, або надсилання повідомлень о 23:00).

- **Завдання 3.** Проаналізуйте кейс. Які правила нетикету було порушено? Перепишіть це листування так, щоб воно демонструвало високу комунікативну культуру філолога (індивідуальні завдання на картках).

- **Завдання 4⁶.** Робота в парах. Один студент виступає в ролі інтернет-троля/хейтера в коментарях на офіційній сторінці університету (пише агресивний, але без нецензурної лайки коментар із мовними помилками). Другий студент – SMM-менеджер закладу, який має відповісти максимально ввічливо, аргументовано, виправити ситуацію та згладити конфлікт, використовуючи пресупозиції ввічливості.

Рекомендована література

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: Навч. посібник. Львів : Світ, 2003. 432 с.

⁶ Завдання складено з використанням ШІ.

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 344 с.
3. Біляєв О. М. Культура мовлення вчителя-словесника. Дивослово. 1995. № 1. С. 37–42.
4. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 475 с.
5. Гуралюк А. Г. Інформаційна, комунікаційна та комунікативна компетентності у підвищенні кваліфікації керівника навчального закладу. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11gurdeo.pdf> (дата звернення: 29.04.2026)
6. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Суми : Сумський держ. ун-т, 2011. 187 с.
7. Культура української мови: довідник / за ред. В. М. Русанівського. Київ : Либідь, 1990. 301 с.
8. Куньч З. Й. Риторичний практикум: навчальний посібник / З. Й. Куньч, Г.П.Городиловська, Я. Б. Турчин, О. Г. Литвин, Л. В. Харчук та ін. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 212 с.
9. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української мови: Підручник. Київ : Знання, 2007. 360 с.
10. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2006. С. 136–153.
11. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. посібник. Київ : Знання, 2006. 291 с.
12. Савенкова Л. О. «Комунікативна атака» у формуванні навичок педагогічного спілкування. Педагогіка і психологія. 1998. № 4. С. 100–106.
13. Семашко Т. Ф. Практична стилістика і культура мовлення: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 256 с.
14. Черезова І.О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. 2014. Вип. 1(1). С. 103–107.

ДОДАТКИ

1. СХЕМА АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

1. З'ясувати тему твору, ідею, особливості жанру і композицій твору.
2. Визначити основні засоби фонетичної і графічної організації поезії (ритм, рима, звукоповтори, розміщення строф, рядків та ін.) або прозового тексту (граматична і експресивна інтонація, особливості пунктуації, графічні засоби виділення логічного (емфатичного) наголосу. Шрифти, підкреслення, розміщення рядків та ін.).
3. Визначити стилістичне навантаження лексики та фразеології у тексті.
4. Описати стилістичні функції частин мови та їх граматичних категорій.
5. З'ясувати стилістичне навантаження синтаксичних засобів у творі.
6. Стилiстичнi фiгури та iншi способи актуалiзацiї авторського задуму.
7. Які риси авторського стилю можна виявити, аналізуючи цей твір?
8. Умотивувати приналежність тексту до художнього стилю.

Повний стилістичний аналіз передбачає:

- ознайомлення з текстом;
- визначення теми та основної думки;
- осмислення царини спілкування, завдань мовлення;
- визначення функцій нейтральних і стилістично забарвлених мовних засобів – звукових, графічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних (фігур і прийомів);
- з'ясування спеціальних прийомів та засобів, уживаних для впливу на читача (слухача);
- умотивоване визначення стилю тексту.

2. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№/п	Назва теми
1	Експресивні стилі. Соціальна природа стилю та статистичний характер стильового варіювання. Стильові норми.
2	Основні засоби звукової і графічної організації художніх стилів (художнього, публіцистичного та фольклорного тексту): звукопис, ритм, рима, звукоповтори, експресивна інтонація, логічний та емпатичний наголос, розмовна рима та ін.). Основні фонетичні і графічні засоби організації нехудожніх стилів української мови.
3	Тропи. Види тропів (метафора, загальнономовна і авторська метафора, персоніфікація та уособлення як різновиди метафори, метонімія, синекдоха, епітет (постійні, колірні, етичні епітети), перифраз, літота, гіпербола, алегорія, іронія). Роль і місце тропів у різних стилях.
4	Міжмовна омонімія як стилістичний засіб. Паронімія як стилістичне явище і як вада тексту. Синоніми загальнономовні, стилістичні, контекстуальні, їх роль у різних стилях.
5	Функції фразеологічних одиниць у текстах різних стилів. Синонімія фразеологізмів. Трансформація фразеологізмів. Поняття фразеологічної експресії, її вияв у мовних стилях.
6	Стилістичне використання префіксації; безсуфіксне творення іменників у розмовному, публіцистичному, художньому стилях; осново-та словоскладання в системі українського стилістичного словотвору; стилістичні функції аббревіації. Неморфологічні способи словотворення в аспекті стилістики ресурсів української мови.
7	Морфологічні засоби нехудожніх стилів, художнього мовлення, розмовного стилю та фольклору. Стилістичні можливості іменника та його граматичних категорій. Стилістичні функції прикметника та його граматичних форм. Стилістична роль займенника. Стилістична роль

	числівника. Стилiстична виразнiсть дiєслiвних форм та iх граматичних категорiй. Стилiстична роль прислiвника. Стилiстичнi функцiї сполучника, прийменника, частки, вигука.
8	Засоби стилiстичного увиразнення головних i другорядних членiв речення. Функцiональнi можливостi односкладних i неповних речень у рiзних стилях мови. Використання парцеляцiї в рiзних стилях мови. Уживання обiрваних речень як стилiстичний прийом. Функцiонування однорiдних членiв речення в рiзних стилях. Стилiстичнi функцiї амплiфикацiї та алогiчної однорiдностi
9	Вiдокремлення другорядних членiв речення та уточнювальнi члени речення як стилiстичне явище. Стилiстичне навантаження вставних i вставлених конструкцiй як основних засобiв вираження авторської модальностi у текстах рiзних стилiв. Семантико-структурнi особливостi звертань (власне звертань i риторичних) та речень-звертань (вокативних речень) i iх стилiстичнi можливостi у рiзних стилях. Основнi прийоми ускладнення звертальних формул в українській мовнiй традицiї й у художнiх стилях.
10	Стилiстичне навантаження складного елементарного i неелементарного речення (складносурядного, складнопiрядного, безсполучникового). Семантико-стилiстична характеристика перiоду та надфразних єдностей. Стилiстичнi функцiї абзацу у тексті. Форми чужого мовлення у рiзних стилях.
11	Стилiстичнi можливостi елiпсису, умовчання, плеоназму, тавтологiї, анафори, епiфори, рефрену, лейтмотиву, анепiфори, епанафори, синтаксичного паралелiзму, риторичних запитань та звертань, запитань i вiдповiдей та iн.
12	Стилiстичнi фiгури
13	Культура мови як окрема лiнгвiстична дисциплiна. Мовна ситуацiя в Україні. Сучасна взаємодiя української i російської мов. «Мовний суржик». Причини мовленнєвих труднощiв бiлiнгвiв.

	<p>Загальнонародна мова і літературна мова як лінгвістичні поняття. Критерії визначення літературної мови, ознаки її. Позалітературні елементи в літературній мові і проблема культури мови. Правильність мови як одна з визначальних ознак культури мови. Критерії правильності. Правильність мови і мовні норми та правила. Причини порушення правильності мови, шляхи усунення їх.</p>
14	<p>Точність мови, багатство, чистота, логічність. Точність мови як одна з головних комунікативних якостей мови. Предметна і понятійна точність, їх взаємозв'язок. План змісту і точність. Багатозначні слова, синоніми, антоніми, пароніми, фразеологізми, терміни і точність мови. Причини порушення точності. Шляхи досягнення точності мови.</p> <p>Логічність мови як ознака культури мови, її зв'язок із точністю. Предметна і понятійна точність, їх взаємозв'язок. План змісту і логічність. Основи формування логічності мови. Причини порушення логічності мови, шляхи усунення їх.</p> <p>Чистота мови, її зв'язок з правильністю. Виявлення чистоти в орфоепії, слововживанні, інтонації. Причини порушень чистоти мови (діалектизми, арго, сленг, варваризми, вульгаризми, слова-паразити, просторічні слова), шляхи усунення їх.</p> <p>Багатство мови, критерії оцінки його. Лексичне, семантичне, граматичне та інтонаційне багатство. Багатство мови і багатство мовлення. Шляхи оволодіння багатством мови і багатством мовлення.</p> <p>Виразність мови як важлива комунікативна якість. Виразність текстуальна і вимовна. Умови досягнення виразності: самостійність мислення, небайдужість до повідомлюваного; добре знання мови, її виражальних можливостей, тренування мовних навичок.</p> <p>Доречність мови. Її зв'язок з точністю, чистотою та виразністю. Доречність стильова, контекстуальна, ситуативна.</p>
15	<p>Орфоепічні, акцентні та інтонаційні норми. Мовна норма як лінгвістична категорія. Нормування української мови. Суспільний</p>

	<p>характер мовної норми. Мовна норма і літературна мова. Мовний стандарт. Орфоепічні норми як вияв фонетичних законів української мови, їхнє суспільне значення. Вимова голосних і приголосних звуків. Особливості вимови слів іншомовного походження. Акцентологічна норма української літературної мови. Причини її порушення. Варіативність та сучасні тенденції акцентологічної норми.</p>
16	<p>Лексико-фразеологічні норми. Поняття лексико-фразеологічної норми. Закони сполучуваності слів. Мовний етикет. Евфемізми і мовна етика.</p>
17	<p>Морфологічні норми. Поняття морфологічної норми. Норма й основні морфологічні категорії: рід, число, відмінок, ступені порівняння. Варіантність морфологічної норми.</p>
18	<p>Синтаксичні та пунктуаційні норми. Поняття синтаксичної норми. Особливості узгодження присудка з підметом. Уживання пошанної множини. Попередження помилок, пов'язаних із будовою словосполучень. Порядок слів у реченні. Активні і пасивні звороти. Відокремлені члени речення. Пряма і непряма мова. Вставні і вставлені конструкції. Не/ускладнені синтаксичні конструкції, їх використання у мові. Попередження помилок, пов'язаних із будовою речень.</p>

3. Орієнтовний перелік питань до іспиту / заліку зі «Стилістики і культури мови»

1. Стилістика як наука та навчальна дисципліна. Основні поняття стилістики. Структура стилістики.
2. Взаємозв'язок стилістики з іншими науками та навчальними дисциплінами.
3. Стиль як функціональний різновид мови. Характеристика функціональних стилів української мови (сфера використання, основне призначення, підстили, жанри, основні ознаки, основні мовні засоби).
4. Поняття стилістичної норми та стилістичної помилки.
5. Особливості вивчення стилістики на уроках української мови в загальноосвітніх навчальних закладах.
6. Предмет і завдання фоностилістики.
7. Експресивні можливості звуків української мови. Звукосимволізм.
8. Звукові повтори, їх різновиди та стилістичне використання.
9. Основні засоби евфонії української мови.
10. Основні засоби звукової і графічної організації текстів різних стилів.
11. Образність, виразність, експресивність мовлення.
12. Тропи. Лексико-граматичне вираження та стилістичне використання тропів: епітети та їх різновиди; порівняння; метафора, персоніфікація; метонімія, синекдоха; гіпербола, мейозис, літота; алегорія.
13. Стилістичні функції синонімів. Різновиди синонімів. Евфемізми. Перифрази.
14. Стилістичні функції омонімів. Міжмовна омонімія як стилістичний засіб.
15. Стилістичні функції паронімів. Паронімія як стилістичне явище та як вада тексту.
16. Стилістичні функції антонімів. Загальномовні та контекстуальні антоніми. Оксиморон. Антитеза.
17. Стилістичне використання лексики іншомовного походження.

Екзотизми. Варваризми. Пуризм.

18. Неологізми та застаріла лексика в різних стилях.
19. Стилiстична роль термiнiв та професiоналiзмiв.
20. Стилiстичнi функцiї жаргонiзмiв та арготизмiв.
21. Стилiстичний аспект розмовної та просторiчної лексики.
22. Стилiстичне навантаження дiалектизмiв.
23. Поняття про фразеологiзми, їх рiзновиди, класифiкацiї, джерела походження.
24. Полiсемiя, синонiмiя, антонiмiя, омонiмiя фразеологiзмiв.
25. Стилiстичнi можливостi фразеологiї.
26. Трансформацiя фразеологiчних одиниць.
27. Морфологiчні та неморфологiчні способи словотвору: стилiстичний аспект.
28. Стилiстичнi властивостi суфiксацiї та префiксацiї.
29. Стилiстичний потенцiал основоскладання та словоскладання.
30. Стилiстичнi функцiї iменникiв.
31. Стилiстичне використання прикметникiв.
32. Особливостi стилiстичного вживання займенникiв.
33. Стилiстичне навантаження числiвникiв.
34. Стилiстичне використання дiєслiв. Стилiстичнi аспекти дiєслiвних категорiй.
35. Стилiстичнi ресурси прислiвникiв.
36. Стилiстичний потенцiал службових слiв.
37. Интер'єктиви як стилiстична категорiя.
38. Стилiстичнi особливостi розповiдних речень. Стилiстика питальних, спонукальних i окличних речень.
39. Стилiстичний потенцiал порядку слiв у реченнi.
40. Стилiстичнi особливостi двоскладного речення.
41. Ресурси членiв речення в стилiстичному аспектi.
42. Особливостi використання односкладних речень зi стилiстичною метою.
43. Стилiстичне навантаження ускладнених речень.

44. Стилiстичнi ресурси складних речень.
45. Стилiстичнi функцiї прямої та непрямої мови.
46. Особливостi використання складного синтаксичного цiлого зi стилiстичною метою.
47. Поняття про культуру мови i мовлення.
48. Мовне нормування та кодифiкацiя.
49. Iсторичнi вiхи формування українського правопису.
50. Фiлософiя та шлях правописної редакцiї 2019 року.
51. Проблема латинiзацiї українського мовного простору.
52. Критерiї лексичної норми.
53. Орфоепiчна культура мовлення
54. Словотвiрнi норми та помилки.
55. Морфологiчна норма сучасної української мови:
56. а) морфологiчна вариативнiсть в українській мовi: традицiйнi норми та сучаснi тенденцiї кодифiкацiї;
57. б) складнi випадки iменного вiдмiнювання: вiд усунення iнтерференцiї до вiдновлення автентичних парадигм;
58. в) культура використання числiвникiв та займенникiв в усному та писемному дискурсi;
59. г) дiєслiвнi граматичнi категорiї в дзеркалi культури мови: подолання калькованих форм;
60. Синтаксична культура та пунктуацiйна майстернiсть: питомi моделi українського синтаксису проти синтаксичних кальок: теорiя i практика редагування;
61. Синтаксична культура та пунктуацiйна майстернiсть: прийменникове керування в аспектi культури мовлення: синонiмiка, варiантнiсть, помилки;
62. Синтаксична культура та пунктуацiйна майстернiсть: пунктуацiя як iнструмент смислової архiтектонiки та стилiстики тексту.
63. Синтаксична культура та пунктуацiйна майстернiсть: самобутнiсть української граматики. Специфiка кличного вiдмiнка, подвiйної форми

числа, орудного відмінка зряддя. Повернення автентичних синтаксичних конструкцій (наприклад, конструкції з прийменником *проти* замість *у порівнянні з*).

64. Пунктуація як інструмент смислової архітекτονіки та стилістики тексту
65. Граматичний аспект культури мови. Типові граматичні помилки в сучасному дискурсі. Проблема активних дієприкметників теперішнього часу (як уникати форм на *-учий/-ячий*).
66. Особливості національно-культурного коду у власних назвах.
67. Назви вулиць і площ (урбаноніми) як інструмент ідеології та формування міського простору.
68. Деколонізація та дерусифікація топонімії України: відновлення історичної справедливості.
69. Мовні норми в правописі географічних назв.
70. Проблема транслітерації та адаптації іншомовних назв.
71. Лінгвістична природа текстів ШІ та комп'ютерна лінгвістика
72. Типологія помилок у генеративних текстах.
73. Методологія філологічного редагування та «олюднення» (Humanizing) текстів.
74. Промпт-інжиніринг як філологічна дисципліна.
75. Інструменти для редагування текстів української мови.
76. Академічна доброчесність, авторське право та етика у філології.
77. Правове регулювання та етичні норми професійної діяльності редактора.
78. Поняття комунікативної культури.
79. Закони та стратегії успішної комунікації.
80. Деструктивні явища в комунікації.
81. Мережевий нетикет.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Література до модуля 1

Основна

1. Барань Є., Кравець Л. Стилїстика української мови: навч.-метод. посіб. Київ, 2022. 150 с.
2. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Стилїстика засобів масової інформації: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 110 с.
3. Волинець Г. М. Практична стилїстика. Запоріжжя, 2015. 82 с.
4. Дубенко О. Порівняльна стилїстика англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2015. 224 с.
5. Конторчук Г. К. Стилїстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
6. Кузнецова Г. П. Фоностилїстика і фоностилїстичні засоби увиразнення тексту: від ретроспекції до сьогодення. Development and modernization of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publshing», 2017. 436 p.
7. Кухаренко В. Інтерпретація тексту. Вінниця : Нова книга, 2014. 272 с.
8. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (теоретичні основи, практикум): навч.-метод. посіб. для студентів-філологів закладів вищої освіти денної та заочної форм навчання / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2018. 175 с.
9. Основні лінгвостилїстичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
10. Стилїстика мовних одиниць: лексична стилїстика, стилїстична фразеологія: навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2021. 108 с.
11. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньовиразові засоби мовлення): навч.-метод. посібник для студентів-філологів ЗВО / укл. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 242 с.

12. Стилістика української мови. Короткий словник термінів / укл. В. Ґрещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
13. Стилістика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
14. Сучасний художній дискурс: мовностилістичний вимір : колективна монографія; за заг. ред. проф. Ж. Колоїз. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 406 с.
15. Українська стилістика і риторика: практикум / укладач Людмила Білоконенко. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 118 с.
16. Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Андрієнко Л. О. Генеза поетичної метафори бароко. *Мовознавство*. 1996. № 2–3. С. 39–44.
2. Арешенков Ю. О., Скиба М. М. Художньо-виражальні функції метафори в повісті М. М. Коцюбинського «Fata morgana». *Українська мова і література в школі*. 1987. № 3. С. 37–41.
3. Беценко Т. Фоностилестичний рівень філологічного аналізу художнього тексту (На прикладі поезії Павла Тичини «О панно Інно»). *Дивослово*. 2013. № 2. С. 33–38.
4. Бойко Н. Семантичний аспект експресивності лексичних одиниць. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка: зб. наук праць*. Київ, 2007. С. 386–390.
5. Братусь М. Ф. Структура, семантика і стилістика епітета в художній прозі І. Багряного: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2002. 16 с.

6. Власенко В. Емоційно-експресивні засоби та їх стилістичні функції у поетичному мовленні Ліни Костенко. Волинь–Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. 2002. № 9. С. 142–145.
7. Волковинський О. Епітет як носій та елемент стилю. Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. Вип. 21. С. 272–277.
8. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови. Тернопіль, 2004. 243 с.
9. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
10. Голоюх Л. В. Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1996. 225 с.
11. Гребньова В. Світ звуків і барв у новелі М. Коцюбинського «Intermezzo». Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2002. № 2. С. 46–53.
12. Гримашевич Г. І. Однорідні члени речення в синтаксичній організації прозових текстів збірки «Арабески» Сергія Жадана. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2025. Вип. 1 (104). С. 134–144.
13. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поезика. Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 2008. 488 с.
14. Дорошенко С. І. Граматична стилістика української мови. Київ : Радянська школа, 1985. 200 с.
15. Дроздовський В. П. Лінгвостилістичний аналіз прозового тексту: навчальний посібник / відп. ред. С. П. Бевзенко. Одеса : ОДУ ім. І. І. Мечникова, 1975. 47 с.
16. Дубинець Зореслава. Метафора як основний спосіб евфемізації поняття смерті. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць*. Випуск ІХ. Херсон : Видавництво ХДУ, 2009. С. 68–72.

17. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
18. Єрмоленко С. Нариси з української словесності. Стилістика та культура мови. Київ : Довіра, 1999. 431 с.
19. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. Київ : Академія, 2009. 264 с.
20. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. Київ : Парлам. вид-во., 2001. 156 с.
21. Іваненко Д. О. Мультимодальна стилістика: становлення та перспективи розвитку. *Вчені записки Таврійського національного ун-ту імені В. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70). № 4. Ч. 2. С. 84–89.
22. Калита О. Експресивність наукового стилю (синтаксичний рівень). *Дивослово*. 2018. № 3. С. 50–53.
23. Капелюшний А. О. Стилістика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття. Львів : ПАІС, 2003. 544 с.
24. Качуровський І. В. Основи аналізу мовних форм (стилістика). Мюнхен; Ніжин, 1994. 135 с.
25. Качуровський І. В. Основи аналізу мовних форм (стилістика): Фігури і тропи. Мюнхен; Київ, 1995. 234 с.
26. Качуровський І. В. Фоніка: підручник. Київ : Либідь, 1994. 166 с.
27. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.
28. Ковальов В. П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон : Херсонська міська друкарня, 1991. 126 с.
29. Кравець Л. В. Стилістика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.
30. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопіль, 2005. 416 с.
31. Мартос С. Жаргонна лексика у публіцистичному дискурсі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія*

«Лінгвістика»: Збірник наукових праць. Випуск ІХ. Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. С. 348–351.

32. Мацько Л. І. Стилiстичнi функцiї морфологiчних одиниць: Теоретичнi аспекти стилiстики. Київ : Наукова думка, 1972. С. 87–104.

33. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови. Київ, 2003. 462 с.

34. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутнiсть, система, норма: навч. посiб. Львів : Видавництво Львівської полiтехнiки, 2018. 440 с.

35. Мойсiєнко А. Звук у системi поетичного тексту (Сприйняття Шевченкового вiрша). Українська мова та лiтература. 1997. № 40. С. 4–6.

36. Науменко Н. Райдуга звукiв i почуттiв (Порiвняльне дослiдження звуко-кольорової образностi поезiї А. Рембо i Б.-І. Антонича. Дивослово. 2005. № 3. С. 49–53.

37. Павлик М. Звукоживопис Павла Тичини. *Українська мова та лiтература*. 1999. № 13. С. 11–12.

38. Панiна Л. Стилiвова палiтра сучасних лiтературних мов. Науковi записки Нацiонального ун-ту «Острозька академiя». Серiя: Фiлологiчна. 2015. Вип. 57. С. 111–113.

39. Пентилюк М. Виховуємо чуття мови (дещо про засоби милозвучностi). Українська мова i лiтература в школi. 2004. № 2. С. 5–8.

40. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В. Евфонiчнiсть української мови *Рiднi джерела. Освітнiй науково-методичний журнал*. Київ, 2003. № 2. С. 23–25.

41. Пентилюк М. І. Культура мови i стилiстика: пробний пiдручник для гiмназiй гуманiт. профiлю. Київ, 1994. 239 с.

42. Пентилюк М. І. Методичнi поради до вивчення курсу «Стилiстика української мови». Херсон : ХДПУ, 1991.

43. Побiдаш І. Л. Практична стилiстика української мови: збiрник вправ. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 64 с.

44. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. та ін. Культура української мови та практична стилістика: збірник вправ. Київ : Кондор – Видавничий дім, 2015. 198 с.
45. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
46. Попович А. С. Лінгводидактика вищої школи: уваги до вивчення стилістики української мови : навч. посіб. Кам'янець-Подільський, 2022. 160 с.
47. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
48. Світлична Є. І., Берестова А. А., Цвяшко Ю. О. та ін. Практикум зі стилістики української мови: науковий і офіційно-діловий стилі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002. 283 с.
49. Святовець В. Ф. Словник тропів і стилістичних фігур. Київ : Академія, 2011. 176 с.
50. Серажим К. С. Лексичні засоби стилістики української мови: навчально-методичний посібник. Львів : УАД, 1995. 105 с.
51. Серажим К. С. Морфологічні засоби стилістики: навчально-методичний посібник з курсу «Практична стилістика сучасної української мови»: для студентів-журналістів / ред. О. Д. Пономарів. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, 1996. 57 с.
52. Серажим К. С. Стилiстичне використання засобів словотвору: навчально-методичний посібник з курсу «Практична стилістика сучасної української мови»: для студентів-журналістів / ред. О. Д. Пономарів. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, 1996. 29 с.
53. Серажим К. С. Фонетичні засоби стилістики: навчально-методичний посібник: для студентів-журналістів / ред. О. Д. Пономарів. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, 1996. 53 с. 224
54. Серажим К. С. Фразеологічні засоби стилістики: навчально-методичний посібник. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 1996. 96 с.

55. Словник тропів і стилістичних фігур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.
56. Соловей Н. Фоностилістика. Урок української мови. 10 клас. Українська мова й література в сучасній школі. 2012. № 6. С. 35–37.
57. Томіленко Л. Експресивна лексика на позначення назв осіб у романі Василя Шкляра «Залишенець. Чорний ворон». Культура слова. Вип. 78. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго. 2013. С. 77–81.
58. Тоцька Н. І. Засоби милозвучності української мови. Урок української. 2003. № 10. С. 29–32.
59. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Грамота, 2007. 368 с.
60. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ : Вища школа, 1984. 167 с.
61. Чабаненко В. А. Стилістика експресивних засобів української мови. ЗДУ, 2002. 351 с.
62. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилістика української літературної мови: тести, завдання, вправи: навчальний посібник. Вид. 3-є, допов. і переробл. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 1. 264 с.
63. Шевченко Л., Шулінова Л. Стилістика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навчальний посібник. Вид. 2-е. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Інтернет-ресурси:

1. Дудик П. С. Стилістика української мови. Режим доступу: http://litmisto.org.ua/?page_id=5394 (дата звернення: 21.04.25).
2. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилістика української мови. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/155138/> (дата звернення: 28.04.25).
3. Капелюшний А. Практична стилістика української мови. Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Kapeliushnyi_Anatolii/Praktychna_stylistyka_ukrainskoi_movy/ (дата звернення: 28.04.25).
4. <http://www.kursak.com/stylistyka-ukrajinskoji-movy-dopovid/>.

Література до модуля 2

Основна

1. Гарбар І. В. Культура мовлення : навчальний посібник. Миколаїв : НУК, 2023. 228 с.
2. Заболотний О., Заболотний В. Культура мовлення працівників органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування. Київ, 2019. 272 с.
3. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
4. Клещова О. Є., Кравчук О. М. Культура української мови : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 014.01 Середня освіта. Українська мова і література, 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. Мова і література (англійська). Вид. 2-ге, переробл. і доповн. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 263 с.
5. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
6. Мельник Т., Струганець Л., Бобесюк О. Культура мови: від теорії до практики. Київ, 2017. 216 с.
7. Норми сучасної української літературної мови : методичний посібник / Укладачі: Назаревич Л. Т., Равлів І. П., Федак С. А., Гавдида Н. І., Баб'як Ж. В., Денисюк Н. Р., Мацюк Г. Р. Тернопіль : Вектор, 2019. 78 с.
8. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Київ, 2019. 184 с.
9. Пискач О. Д. Культура професійного мовлення філолога: Практикум. Ужгород, 2016. 77 с.
10. Савчук С. В. *Норми сучасної української літературної мови: Методичний посібник.* Тернопіль : ТНТУ, 2019. 116 с.
11. Семашко Т. Ф. Практична стилістика і культура мовлення: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 256 с. 450 с.
12. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.

13. Фаріон І. Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті. Львів : Свічадо. 714 с.

14. Фаріон І. Д Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): [монографія], вид. 3-тє, доп. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 332 с.

Допоміжна

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посібник / За заг. ред. О.А. Сербенської. Львів : Світ, 1994. 152 с.

2. Бирик С. П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. 589 с.

3. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

4. Гарбар І. В. Культура мовлення : навчальний посібник / І. В. Гарбар, А. І. Гарбар. Миколаїв : НУК, 2023. – 228 с.

5. Єрмоленко С. Нариси з української словесності. Стилїстика та культура мови. Київ : Довіра, 1999. 431 с.

6. Капелюшний А. О. Практична стилїстика української мови: Навчальний посібник. Вид. 2-ге, перероблене. Львів : ПАІС, 2007. 400 с.

7. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття (Навчальний посібник з курсів: Практична стилїстика української мови, Стилїстика тексту; Редагування в засобах масової інформації). Львів : ПАІС, 2003. 544 с.

8. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: Навч. посібник. Київ : Ліра–К, 2006. 240 с.

9. Коваль А. П. Практична стилїстика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.

10. Культура української мови: довідник / за ред. О. Д. Пономаріва. Київ : Либідь, 2001. 368 с.

11. Пентиліук М. І. Культура мови і стилїстика: пробний підручник для гімназій гуманіт. профілю. Київ, 1994. 240 с.

12. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В. Евфонічність української мови // *Рідні джерела. Освітній науково-методичний журнал*. Київ, 2003. № 2.
13. Пилинська М. І. Культура української мови: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2005. 288 с.
14. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2011. 248 с.
15. Русалевич О. І. Культура мовлення: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : АртЕк, 2012. 296 с.
16. Семашко Т. Ф. Практична стилістика і культура мовлення: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 256 с.
17. Семенов О. М. Культура наукової української мови. 2-ге видання, стереотипне («Академія»), 2012. 216 с.
18. Слинько І. І., Шевченко Л. І., Кузнецова Н. Ф. *Культура української мови*. Київ : Вища школа, 1994. 255 с.
19. Словник-довідник з культури української мови / ред. Д. Гринчишин. Київ : Знання, 2004. 367 с.
20. Струганець Л. Культура мови : словник термінів. Тернопіль : Богдан, 2000. 88 с.
21. Тараненко О. О. *Словник труднощів української мови*. Київ : Довіра, 2005. 432 с.
22. Українська мова за професійним спрямуванням: Практикум: навч. посібн. За ред. Т.В. Симоненко. Київ : Видавничий центр «Академія», 2009. 270 с.
23. Шевчук С. В. *Українське ділове мовлення: навч. посібник*. Київ : Літера, 2020. 400 с.
24. Шляхи піднесення культури мовлення: Теорія і практика / За ред. Г. В. Семеренко. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 450 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://irbis.zu.edu.ua/cgi->

bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

3. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/>

4. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.dnpb.gov.ua

5. Культура мови на щодень. Режим доступу: <http://www.kulturamowy.wikidot.com>.

6. Фаріон І. Курси культури української мови. Режим доступу: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL550qqmU30KIgmyUAwYsRm7IFzOB>
Uvm_5

7. Словотвір. Режим доступу: <https://slovotvir.org.ua>.

8. Мова – ДНК нації. Режим доступу: <https://mova.online>.

9. Словники України онлайн (СУМ-11, орфографічний, фразеологічний тощо). Режим доступу: <https://r2u.org.ua>.

10. Слово на стіні (Instagram/YouTube) Режим доступу: <https://www.instagram.com/slovonastini>.

11. LanguageTool (розпізнавач помилок) Режим доступу: <https://languagetool.org>.

12. Освітній проєкт «Є-мова». Режим доступу: <https://emova.ukma.edu.ua>.

13. YouTube-канал «UA:Мова» / «Наголос» / «Мовознавці».

14. Український лінгвістичний портал (УЛІФ). Режим доступу: <https://www.ulif.org.ua>.

15. MOVA.info. Режим доступу: <https://mova.info>.

16. Блог «Моволюбам». Режим доступу: <http://l-ponomar.com>.

17. Сайт для філологів-українців. Режим доступу: <https://grinch-home.at.ua>.